

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
DIZAINO KATEDRA

MAGISTRINIS DARBAS
MIESTO ŠVENTINĖ ĮRANGA IR APIPAVIDALINIMAS

Magistrantas Tadas Šimoliūnas
Vadovas prof. Giedrius Šiukščius
Recenzentas Anicetas Žvirgždinas

ŠIAULIAI
2007

TURINYS

ĮVADAS.....	3
DARBO AKTUALUMAS.....	4
TEORINIAI KŪRYBINIO PROJEKTO PAGRINDAI.....	6
DARBO OBJEKTAS.....	47
DARBO UŽDAVINIAI.....	47
DARBO TIKSLAS.....	48
DARBO HIPOTEZĖ.....	48
METODIKA.....	48
TEORINIAI PAGRINDAI (KONCEPCIJA).....	49
SIŪLIMAI.....	61
IŠVADOS.....	62
SIŪLIMAI, DISKUSIJA.....	63
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	66
PRIEDAI.....	68

IVADAS

Įvaizdžio kūrimo specialistai pabrėžia, kad svarbiausia suvokti mums aktualų savo miesto identitetą: kuo jis yra savitas, išsiskiriantis iš kitų, ką jis gali pasiūlyti globaliu tampančio pasaulio ar bent jau Europos socialiniuose, kultūros ir ekonominiuose mainuose. Šiandien labai plačiai kalbama ir analizuojama regionų įvaizdžio formavimo tema, regioninio prekių ženklo vaidmens svarba ekonominiame ir politiniame šalies gyvenime. Įvaizdžio politika nėra atsitiktinė, ji yra sukuriamą, pasiekiamą, o kartu ir valdomą. Įvaizdį kuria daugybė elementų, kurie vienas kitą veikdami sudaro įvaizdžio elementų kompleksą. Jei kalbama apie teritorinį įvaizdį (šalies, regiono, miesto), tai elementai gali būti:

reklama,

rinkodara,

viešumas,

vieta,

lyderis (politikos, kultūros, socialinės sferų atstovas), atliekantis įvaizdžio simbolio vaidmenį;

programos ir projektai, kurių tikslas – pateikti vietovę kaip madingą ir iniciatyvų objektą ir kt.

Šventė – socialinis susirinkimas, skirtas švęsti ir ilsėtis. Šventės būna labai įvairios, priklausomai nuo rengėjų, aplinkybių, kuriomis į jas atvyksta žmonės. Šventės suteikia begalę įvairiarūšių bendravimo galimybių, priklausomai nuo šventės aplinkybių gali užsimegzti įvairūs ilgalaikiai socialiniai ryšiai. Šventės įprasmina laiko tėkmę, nuspalvina kasdienio gyvenimo pilkumą.

Šventėje gimsta ir tautinė savimonė: nacionalinės šventės vienija tautą bendra jausena ir istorine atmintimi. Jose iš praeities pasisemiama dvasinės stiprybės bei patirties. Pilietiškumas manifestuojamas apeiginiu sugrįžimu į miesto ar valstybės pradžių pradžią. Romėnai, tarkime, eros laiką skaičiuodavo nuo Romos įkūrimo – „ab urbis condita“. Svečiams mūsų šventės atskleidžia tautos kultūros savitumą, nacionalinį charakterį. Unikumą, originalumą bei prestižą gali išsaugoti senosios vertybės, paverstos vėl madingomis ir populiariomis. Tokia įvaizdžio kūrimo politika – naudojimasis regiono, krašto ar miesto kultūra, istorija – niekada neprarado lyderiaujančios pozicijos.

1236 m. rugsėjo 22 diena laikoma Šiaulių miesto gimimo diena, tai diena kai visas miestas švenčia. Šiauliai saulės miestas, nors saulės čia nėra daugiau negu visoje Lietuvoje, tačiau mums labiausiai šviečia S. Kuzmos skulptūra, pastatyta 1986 m. švenčiant Saulės mūšio 750-ąsias metines ir įrengus Saulės laikrodžio aikštę, atidengtas Šaulio paminklas, šiauliečių vadinamas Sauliuku .

Be struktūrinės konstrukcinės sandaros neįmanoma įsivaizduoti net elementariausio architektūros objekto. Šiuolaikinėje architektūroje struktūriškumas yra vienas plastinės išraiškos elementų. (Mogilnickas I. (1995). Techninės estetikos pradmenys. Vilnius)

Surenkamos metalo konstrukcijos ir šiuolaikinė tekstilinė architektūra sukuria lengvumo įspūdį ir suteikia pramogų kompleksui išskirtinį charakterį.

Operuojant medžiaga, kuriant daiktišką, funkcionalią formą, profesionalumas ir filosofinis formos suvokimas yra neatsiejami. Antraip daiktas (kūrinys) gali prarasti savastį ir giluminį turinį.

Savo magistro darbo projektus ruošiau remdamasis istorija, meno teorijų teiginiais ir įvairių Lietuvos miestų švenčių analizės išvadomis.

DARBO AKTUALUMAS

Žmogus puikiai jaučiasi leisdamas laiką harmoningoje aplinkoje, pagrįstai suformuotoje ir estetiškai tvarkingoje terpėje. Akivaizdu, kad visuomenei to reikia. Naujų idėjų ieškojimą, įvairių objektų atsiradimą ir tobulinimą stipriai įtakoja didėjančios žmonių poreikiai, pramoninis ir technologinis progresas. Slenkant laikui atsiranda naujos tendencijos, tobulėja praktiškai visų sričių objektai, mados kinta, naujos technologijos sparčiai vystosi ir po truputi išstumia jau atgyvenusias. Gyvendami XXI amžiuje ir pasitelkdami naujausias informacines technologijas (internetas, palydovinė televizija ir mobilieji ryšiai) galime per keletą minučių sužinoti apie tai, kas vyksta net kitoje žemės rutulio pusėje. Stebint labiau pažengusių šalių kultūras ir išsivystymo lygį auga ir mūsų apetitas gerai, ergonomiškai ir žinoma estetiškai produkcijai. Kiekvienas mūsų norime gyventi pilnavertėje harmonijoje. Daiktinė aplinka, ir mus supanti urbanistika, daro mums labai didelį poveikį, kiekvienas pastatas kaip ir mažosios architektūros objektas turi savo istoriją ir konkrečią paskirtį. Galbūt ne visada į tai yra gilinamasi, tiesiog yra jaučiamos teigiamos arba neigiamos emocijos sąveikaujant su mus supančiais objektais. Emocijas gali sukelti vien objekto išvaizda, nesigilinant į funkcinę jo paskirtį.

Šventės - neatsiejama mūsų gyvenimo dalis. Linksmintis mėgstame, o ir progų susibūrimui turime ištis gražių, originalių. Jau nuo senų laikų plačiai garsėja tradicinės lietuvių liaudies šventės: Užgavėnės, Žolinės, saviti Kūčių vakarienės, Kalėdinio šurmulio papročiai, atsiranda ir naujų švenčių, kurias kopijuojame iš kitų tautų. Kasmet ir tuo pačiu metu (ar artimu) pasikartojančios šventės sudaro vadinamąją kalendorinių švenčių grupę. Be jų dar yra darbo, šeimos šventės (pvz.: įvairių darbų pradėtuvės, vestuvės, laidotuvės, krikštynos, vardinės,

gimtadieniai ir pan. Tai per ilgus amžius susikaupęs dvasinis tautos turtas, kuriame slypi įvairių tautos istorijos tarpsnių mąstysena, buities samprata, siekimai ir viltys, etinės ir estetinės pažiūros. Lietuvių tauta praeityje – didžiąja dalimi žemdirbių tauta, vertusis dviem pagrindiniais verslais – žemdirbyste ir gyvulininkyste, todėl ir lietuvių dvasinėje kultūroje jau yra palikę ryškiausią pėdsaką. Visais metų laikais žemdirbio mintys sukosi apie žemę, kuri jį maitino ir rengė, apie javų derlių, gyvulių sveikatą, prieauglį, apie darbų sėkmę – vadinasi, apie viską tai, kas lėmė šeimos gerovę. Ne paskutinę vietą užėmė ir rūpestis šeima, vaikais, jų sveikata. Tik sveika, darbšti, vieninga šeima pajėgi grumtis su įvairiomis negandomis. Kiekviena tauta, šalis yra nepakartojama, turinti savitą tautinį identitetą. Todėl labai įdomu stebėti, tyrinėti svečios šalies kultūrinį paveldą, tradicijas, o drauge pristatyti savo vertybes, papročius. Bene geriausiai tai padaryti galime įsiliedami į šventės dvasią - čia puikiai atsikleidžia pasaulėjauta, pasaulėžiūra, galima pajusti ypatingą kitos kultūros dvelksmą. O, svarbiausia, kad ši pažintinė veikla yra vystoma ir plėtojama. Galimybę pažinti, atrasti, puoselėti suteikia unikali savo idėjomis Europos švenčių federacija. Iš tiesų labai džiugu, jog Lietuva taip pat yra šios organizacijos narė. 1991 m. Į teatro festivalį „Life“, atvažiavo FECC atstovai ir pasiūlė prisijungti prie jų veiklos. Lietuvai buvo suteikta galimybė pamatyti visą šventės rengimo procesą iš vidaus, ne kaip stebėtojai. Kaip tik neseniai daugelis mūsų miestų ir miestelių minėjo savo įkūrimo sukaktis, šventė garbingus ir kuklesnius jubiliejus, lyg norėdami pasididžiuoti esą tokie pat seni kaip Lietuvos valstybė - sulaukę garbingų 750-ies metų, kiti dar senesni. Norint pajusti šventės dvasią reikia gerai žinoti kokios ir kaip švenčiamos šventės Lietuvoje ir užsienyje. Svarbu nenuolti nuo paveldo. Rinkodara ir įvaizdis yra lemiami veiksniai bet kuriam regionui, norinčiam vystyti turizmo sektorių, lengviau pritraukti ekonominį ir politinį dėmesį. Bet turime žinoti, kad norint pateikti regiono privalumus, svarbu sukurti savitą įvaizdį, kuris išsiskirtų savo individualumu ir pranašumu tarp kitų regionų. Tik turėdamas tokį įvaizdį ir sumaniai perduodamas jį įvairiais komunikacijos kanalais, regionas gali tikėtis tvirtesnių pozicijų dalyvaujant ekonominiame ir politiniame šalies gyvenime. Išanalizavus Lietuvos įvaizdžio kūrimo politikos aspektus galima teigti, jog stipriausią įvaizdžio kampaniją vykdo Vilniaus miestas, po truputį jau juda į priekį Panevėžys, Klaipėda. Kiti regionai kol kas neturi net aiškos įvaizdžio plėtotės strategijos. Šalies įvaizdį turi atspindėti ne tik lyderio poziciją užimantis miestas, bet ir kiti valstybės regionai. (Ulinskaitė R., 2004, Regionų įvaizdžio, kaip prekių ženklo, filosofija. Reklamos ir marketingo idėjos Nr.4, psl. 31-33) Šiaulių regionas galėtų būti pristatomas kaip patraukli Lietuvos erdvė investicijoms ir turizmui, ir turi tam puikias galimybes. Kaip ir kiekviena reklamos kampanija, taip ir įvaizdžio kūrimo strategija turi būti tiksliai nutaikyta vartotojų motyvacijai skatinti ir stiprinti. Įvaizdžio kūrimo strategija susideda iš

daugelio aspektų: įvairios akcijos, renginiai, šventės ir kt., kurios sėkmingiausiai vykdomos šalies sostinėje. Vienas iš pagrindinių metodų regionui reprezentuoti – patrauklesnės, originalesnės šventės būdingos tik tam regionui, svarbu įprasminti Lietuvos istorijos datą, davusią pradžią mūsų miestui. Švenčių daug ir kiekviena jų turi savo „veidą“ todėl analizavau tik tas šventes kurios labiausiai švenčiamos Lietuvoje ir turi savo išskirtinių bruožų. Šventės skirstomos į valstybinės šventės, tautinės bei religinės ir kitos (netradicinės) Lietuvoje švenčiamos šventės.

TEORINIAI KŪRYBINIO PROJEKTO PAGRINDAI

Valstybinės šventės

Naujieji metai

Laisvės gynėjų diena

Lietuvos valstybės atkūrimo diena

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena

Krikščionių Velykos (pagal vakarietiškąją tradiciją)

Tarptautinė darbo diena pirmąjį gegužės sekmadienį

Motinos diena;

Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena

Pilietinio pasipriešinimo diena

Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės diena

Sąjūdžio diena

Rasos (Joninės);

Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena

Žolinė; Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų diena;

Visų Šventųjų diena

Kalėdos

Europos diena

Tautinės bei religinės

Trys karaliai

Pusiaužiemis; Šv. Pauliaus atsivertimas
Grabnyčios, Perkūno diena; Kristaus Paaukojimo šventė
Užgavėnės
Pelenų diena
Melagio diena
Gavėnia
Verbų sekmadienis
Jurginės, Ganiklio diena
Šv. Stanislovas, Cibulinis
Meilės diena, deivės Mildos šventė nuo Velykų iki Sekminių
Atvelykis šešios savaitės po Velykų
Šeštinės (Kristaus dangun įžengimo šventė) septynios savaitės po Velykų
Sekminės
Rasos, Joninės
Šilinės (Švč. Mergelės Marijos gimimo diena)
Vėlinės
Adventas
Švč. Mergelės Marijos nekaltojo prasidėjimo šventė
Kūčios

Kitos (netradicinės) Lietuvoje švenčiamos šventės

Šv. Valentino diena (meilės diena)

Helovinas

Rekordai

Laisvės gynėjų diena

Lietuva mini Laisvės gynėjų dieną. Prisimenant 1991 metų sausio 13 dienos įvykius, Iškilmingi posėdžiai, Nepriklausomybės aikštėje Vilniuje pakeliama valstybinė vėliava, ant žuvusiųjų už Lietuvos laisvę kapų Antakalnio kapinėse padedamos gėlės, žuvusieji pagerbiami tylos minute. Tačiau paskutiniaisiais metais stengiamasi, kad laisvės gynėjų diena būtų pažymėta netradiciškai : varžybos , taikos simboliais puošiami miesto medžiai (puošia mokiniai)

Lietuvos valstybės atkūrimo diena

Švenčiama tradiciškai, kaip Laisvės gynėjų diena, Lietuvos valstybės atkūrimo diena, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena. Tačiau šiais metais Kauno liberalus jaunimas miesto gatvėse surengė akciją "Švęskime Valstybės atkūrimo dieną linksmiai", o vakare Vienybės aikštėje įvyko jaunimo grupių koncertas.

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena

Švenčiama vasario 16-ąją, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dieną (1918 m.). Šios dienos metu žmonės individualiai ir susirinkę į didesnius ar mažesnius sambūrius prisimena Lietuvos valstybingumo kelią, pagerbia žmones, kurie siekė šalies nepriklausomybės, aukojosi dėl jos. Sovietmečiu minėti šią dieną buvo draudžiama. Po 1990-ųjų kovo 11-osios, pasirašius Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo Aktą, ši diena oficialiai pažymima kaip visos lietuvių tautos šventė.

Velykos

Velykos - gamtos atbudimo, pavasario džiaugsmo ir linksmybių šventė. Senovės lietuviams tai buvo didžioji pavasario šventė, kuri dabar atitinka krikščionių Velykų laiką. Ji kilnojama - švenčiama pirmąjį mėnulio pilnaties sekmadienį po pavasario lygiadienio. Velykų pavadinimas kilęs iš žodžio „vėlės“. Seniau buvo tradicija tą dieną lankyti mirusiųjų kapus, nunešti jiems maisto - kiaušinių. Mūsų protėviai tikėdavo, kad, atėjus pavasariui, vėlės atsikelia iš žemės. Pirmasis perkūnas jas priversdavo sugrįžti į kapus. Tikėta, kad mirusiųjų vėlės išlenda su atgimstančia gamta, pasitraukia po pirmojo Perkūno.

Įdomios, labai įvairios Velykų bažnytinės apeigos, kurios prasideda didžiosios savaitės viduryje. Sudedamoji dalis - Didysis pasninkas (nuo didžiojo trečiadienio iki Velykų). Žinomos didžiojo trečiadienio silkių išvaymo apeigos. Jos primena, kad seniau per šį pasninką net silkes būdavo draudžiama valgyti.

Didįjį ketvirtadienį nutyla (užsigavi) net bažnyčių vargonai. Tai tęsiasi iki šeštadienio.

Bažnyčioje skambinama tik tarškučiais. Tą dieną sargyboje prie Kristaus karsto budi jaunimas.

Didįjį šeštadienį pagal tradiciją bažnyčioje šventinamas vanduo ir šventoriuje iš senų kryžių ir medinių dievukų sukuriamas šventas laužas. Jo ugnis pašventinama. Žmonės (dažniausiai jaunimas) pasiima laužo ugnelės ir nešasi namo, kad ja įžiebtų savo namų židinio ugnį. Skolintis Velykų ugnies nepriimta, nes tikima, kad tokia ugnimi užkūręs židinį, gali namus sudeginti. Iš

bažnyčios parsinešama ir šventinto vandens. Juo pašlakstomi (pakrapijami) visi namiškiai, sodyba ir jos pastatai, gyvuliai, o likęs vanduo daug kur supilamas į šulinį, kad vanduo visada būtų švarus ir sveikas.

Šeštadienio vakarą visi gerai nusiprausia, pasipuošia ir vėl skuba į bažnyčią - „ant mišparų ir Prisikėlimo“. Meldžiamasi iki pat paryčių. Tą naktį daugelyje Lietuvos vietų bažnyčioje pasirodydavo kaukininkai (persirengėliai). Populiariausi personažai: velniai, baidyklės, žydai. Jie stengdavosi išjudinti besimeldžiančius savo sodiečius.

Sulaukus sekmadienio ryto, apie bažnyčią eina Prisikėlimo procesija, kurioje groja ir kaimo muzikantai. Priešinga kryptimi seniau dažnai Žemaitijoje eidavo triukšmingi persirengėliai („žydai“).

Parėjusieji iš bažnyčios namo, pasveikina su šventėmis namiškius ir kartu su visa šeima sėda už šventinio stalo. Pirmąją Velykų dieną į svečius, jei nėra pakviesti, niekas nevaikšto. Didžiosios linksmybės, pramogos prasideda antrąją Velykų dieną.

Trečioji Velykų diena - (Ledų diena). Ji pas mus jau primiršta.

ATVELYKIS

Dar vadinamas Velykėlėmis. Švenčiamas pirmąjį sekmadienį po Velykų. Tą dieną ridenami kiaušiniai, supamasi sūpynėse, krikšto motinos lanko savo krikšto vaikus. Iki pat šiol Velykų simbolis ir pagrindinis patiekalas - kiaušinis. Kodėl? Kiaušinis nuo pagonybės laikų simbolizuoja gyvybės atsiradimą, vaisingumą, kosmosą. Žmonės tikėdavo, kad pradaužus kiaušinį iš jo išlenda gemalu pasivertusios gyvatės gyvybė. Kiaušiniams mūsų protėviai priskirdavo nemažai gydomųjų galių. Tikėta, kad jie gydo žaizdas, o žaliais kiaušiniais gydytas moterų nevaisingumas. Velykų kiaušiniams būdavo priskiriamos ypatingos galios. Tikėta, kad Velykų kiaušinius užkasus laukuose, pastarieji tais metais duos gerą derlių. Gyvatės laikytos požemio gyventojomis. Tikėta, kad jos globoja derlių, pasirodžiusios pavasarį, prikelia augmeniją ir gyvūniją. Žmonės buvo įsitikinę, kad ir mirusiųjų vėlės iš anapus žemėje pasirodo gyvatės pavidalu. Margučių ridenimas pažeme per Velykas simboliškai reiškia žemės gyventojų - gyvačių - budinimą.

Kiaušinių marginimas:

Nuo seno tikėta, kad jis turi magiškos galios. Lietuvoje rasta margintų kiaušinių, kurie mus pasiekė dar iš XIII a. Lietuvoje kiaušiniai dažniausiai marginami rašytiniu, skutinėtiniu ir tepliotiniu būdu. Kiaušiniai marginami Velykų šeštadienį. Saulučių skutinėjimas ant kiaušinių -

tai viltis, kad metai bus saulėti, žvaigždučių skutinėjimas - laukams netrūks šviesos nei dieną, nei naktį, žalčiukų skutinėjimas - pavasarį pabus gyvybė. Raudona kiaušinių, jų raštų spalva simbolizuoja gyvybę, žalia - bundančią augmeniją, geltona - prinokusius javus, juoda - žemę, mėlyna - dangų. Namuose saugomi margučiai turėdavo saugoti sodybą nuo Perkūno.

Velykė:

Gerokai primirštas Velykų personažas, savotiškai panašus į Kalėdų senelį. Seniau Velykų rytą vaikai prabudę dažnai rasdavo ant namų palangės padėtų dovanų - po du kiaušinius. Tai būdavo Velykės dovana. Vaikai tikėdavo, kad ji, anot mažylių tėvelių pasakojimų, gyvena kažkur pamiškėje, moka gražiai marginti kiaušinius, atėjus pavasariui, primargina jų daugybę, sudeda visus į vaško arba cukraus vežimą, pasikinko į jį miško ilgausius ir išvažiuoja pas gerus vaikus. Naktį visus juos aplanko ir apdovanoja.

Velykų eglutė:

Seniau ji daug kam būdavo įprasta. Ją žmonės patys pasidarydavo: prie tiesios šakos pririšdavo eglės šakeles, padarydavo eglutės formos medelį, jį papuošdavo pavasarį išsprogusiais žilvičio kačiukais, forminiais sausainukais, popieriniais paukščiukais, gėlytėmis, medelyje padarydavo lizdelių, į juos įstatydavo po 9-12 kiaušinių. Tikėta, kad Velykų eglutės kiaušiniai žmogui neša laimę.

Pramogos, apeigos

Miegančiųjų žadinimas, velykavimas: Iki Velykų kiekvienas stengiasi, kad išsprogtų jo iš pamiškės parsineštos beržo šakelės. Velykautojai stengiasi prabusti anksti ryte ir, pasiėmę išsprogusias beržo šakeles, nuplakti (pažadinti) kitus. Tie, kuriuos užtinka bemiegančius ir nuplaka, turi duoti velykautojui bent po kiaušinį.

Kiaušinių ridinėjimas:

Ridinėjama visoje Lietuvoje ir ne bet kaip, o per specialiai padarytą lovelį. Visi stengiasi toliausiai nuridenti savo kiaušinį, nes tik taip įmanoma tapti nugalėtoju ir pavasarį patikėti, kad tie metai tau bus tikrai laimingi, kad viskas puikiai seksis.

Kiaušinių mušimas:

Žaidime dalyvauja tiek vaikai, tiek jauni, tiek ir seni. Žaidimo esmė - išsiaiškinti tą, kuris moka išsirinkti stipriausią kiaušinį (medinis, kitas, dirbtinai sutvirtintas, sustiprintas kiaušinis netinka).

Kiaušiniavimas:

Kiaušiniuoti įprasta tik mažamečiams vaikams (iki 7-8 metų amžiaus). Atėjus į svečius, vaikas turi padeklamuoti posmą „Aš mažas vaikelis, kaip pupų pėdelis, prie ... (slenksčio?) stoviu, kiaušinuko noriu“. Po to jis turi įsikišti pirštą į burną ir laukti. Tai ženklas, kad vaikas nori vieno

kiaušinio. Jei įsikiši du pirštus, reiškia, kad prašai dviejų. Daugiau gvieštis nereikėtų, nes kuklumas puošia ir mažus vaikus...

Dėdinėjimas:

Jaunuoliai per Velykas pramogaudami prasimano ir dėdinti - eiti pas merginas prašyti kiaušinių. Viskas gerai, jei mergina tais kiaušiniais iš anksto yra apsirūpinusi, o jei ne, vyriokai gali paimti ją už parankių, nuvesti į vištidę ir patupdyti į vištos gūžtą, kad ši kiaušinį išperėtų...

Lalavimas:

Tradicinė Velykų apeiga. Kaimo gyventojai pasiimdavo barškalus, eidavo apie laukus ir barškindami dainuodavo dainas, kurių priedainiuose būdavo „ai lalū lalū“, „ei lalo“ ir kt. Taip, lalautojų supratimu, jie kviesdavo visas dangaus ir žemės galias, kad šios laukams ir jų šeiminkams lemtų gerą derlių, sotų gyvenimą. Kartu lalauninkai prisirinkdavo ir įvairiausių vaisių, kuriomis žmonės juos apdovanodavo už dainas ir palinkėjimus.

Laistymasis vandeniui:

Šis Velykų paprotys nuo seno žinomas ir Žemaitijoje. Balys Buračas knygoje „Lietuvos kaimo papročiai“ (Vilnius, „Mintis“, 1993, p. 208) aprašo Betygalos apylinkėse užrašytą Velykų ryto laistymosi vandeniui tradiciją, kai anksti ryte vaikinai eidavo vandeniui laistyti merginų. Eidami nešdavosi butelį vandens, su šventėmis pasveikindavo sutiktuosius, o užėję į trobą, kurioje gyvendavo merginos, paspausdavo rankas šeiminkams, o sveikindami moteris ir merginas, joms į delnus po truputį įpildavo vandens, po to tuoj pat vandenį nušluostydavo rankšluosčiu. Tokius laistytojus šeiminkai sodindavo už vaisių stalo.

Supimasis sūpuoklėse:

Dabar tai dažniausiai tik vaikų ir jaunimo pramoga, o seniau supdavosi ir vyresnio amžiaus žmonės. Tikima, kad kuo aukščiau per Velykas įsisupsi, tuo aukštesni bus linai, tuo ilgesnis jų pluoštas. Supantis dainuojamos sūpuoklinės dainos. Sūpynės dažniausiai įrengiamos ant kalnelių, tarp dviejų greta augančių medžių.

Išsamiai raseiniečių žemaičių Velykas knygoje „Lietuvos kaimo papročiai“ aprašo Balys Buračas (p. 215-217). Čia jis nurodo, kad Velykų dieną yra daug visokių draudimų:

- * Velykų dieną negalima ilgai miegoti - galvą ilgai skaudės.
- * Skaudės galvą ir jei Velykų dieną galvą šukuosi (šukuok tik Velykų išvakarėse).
- * Nedera pirmąją Velykų dieną į svečius vaikščioti. Jei vis dėlto kas nors ateina, tam reikia duoti kailinius blusinėti.
- * Per Velykas negalima žemės judinti ar kitaip ardyti, nes priešingu atveju vasarą ledai javus išmuš.

- * Velykų dieną reikia šaudyti į viršų (Žemaitijoje seniau šaudydavo net bažnyčių šventoriuose). Taip nubaidysi nuo gyvenvietės, namų visas negandas, piktas dvasias.
- * Jei Velykų rytą, dar prieš saulėtekį, nusiprausi šaltu vandeniu, jokie skauduliai neaugs.
- * Velykų rytą nuluptų kiaušinių kevalus sudeginsi krosnyje - naminiai paukščiai geriau iš kiaušinių risis.
- * Kad namuose visus metus būtų skalsa, pirmąjį nuluptą kiaušinį prie Velykų stalo supjaustyk į tiek dalių, kiek už stalo sėdi žmonių, visiems jiems po dalelę to kiaušinio padalink.

Rasos (Joninės)

Kasmet apie birželio 22 – 24 d. Lietuvoje būna ilgiausia diena ir trumpiausia naktis. Trumpiausia naktis nuo seno sureikšmintą, sumistifikuota. Manoma, kad ji stebuklinga. Lietuviai šią naktį švęsdavo Rasų šventę. Vėliau, į Lietuvą atėjus krikščionybei, šventė sutapatinta su Šv. Jono varduvėmis. Birželio 24 d. išvakarėse moterys nuo seno rinkdavo įvairiausias gydančias žoleles, nes tikėta, kad šios dienos vakarą surinktos žolelės įgyja ypatingų gydymo galių. Vėliau iš žolelių verdama arbata, jomis apkašomos palubės, įmetama į tvartus, kad gyvuliai būtų sveiki. Šis moterų veiksmas vadintas kupoliavimu. Netekėjusios merginos šį vakarą apsilvildavo baltais lino drabužiais ir dainuodamos eidavo į pievas pinti vainikų. Vainiką jos pindavo iš devynių arba dvylikos skirtingų žydinčių žolynų. Nusipintais vainikais merginos pasipuošdavo galvas, o vėliau iš jų spėdavo ateitį. Manoma, kad šią naktį stebuklinga ir rasa. Jos surinkus reikia duoti karvėms, kad būtų pieningos, pabarstyti į daržus, kad būtų derlingi, kad neželtų piktžolės. Buvo tikima, kad ūkininkas sulauks gero derliaus, jei šią naktį apibėgs savo laukus ir nuogas pasivolios rasoje. Šią naktį buvo garbinama saulė. Jai dėkojama už šilumą, šviesą, prašoma jos kuo daugiau šviesti. Naktį ant aukštos kalvos buvo sukuriamas didelis laužas. Buvo manoma, kad kuo toliau apšvies laukus, tuo didesnis bus rudenį derlius.

Simonas Daukantas: „Prieš tą šventę ėjęs sviestas į šventas upis ir ežerus prausties ir mazgoties, idant jaunam taptum, ir kas visa atliko, kaip buvo įstatyta, tas radęsis vieną valandą didžiai išmintingu ir galėjęs regėti (paslėptus dalykus). Nebuvo kitos linksmesnės šventės, nesgi pagal pasakų tą rytą saulė šokus“.

Stasys Gutautas: „Dar XVI-XVIII a. įas šventė nuo gegužės pabaigos iki pat birželio galo ar bent trečiąjį birželio dešimtadienį. S. Daukantas šventę vadina vainikų švente arba viešėmis ir tvirtina, kad seniau ją pradėdavo švęsti birželio gale ir švęsdavo 14 dienų. Tik XIX a. pabaigoje ją imta švęsti birželio 24 d., t. y. sutapatinta su šventojo Jono diena. Birželio 22 d. saulė pasiekia aukščiausią tašką, ir tada būna trumpiausia naktis. Lietuvoje ši saulėgrįža sutampa su augmenijos

branda, ji pasiekia didžiausio vešlumo, gyvastingumo, kupos. Jeigu gamtą lyginsime su žmogaus gyvenimu - tai jaunystė. Todėl šios šventės pagrindiniai dalyviai - jaunimas.“

Kuprelytė Aldutė: „Joninės (Rasos) - tvėrimo, prasidėjimo šventė, kai suvešėjusi gamta yra pasiruošusi pradėti naują gyvybę.

Rasoje slypi ir amžina žmogaus viltis pergalėti blogį ir mirtį.

Dėl to žmonės stengiasi apsaugoti save, javus, namus, gyvulius, pergudrauti raganas.

Žolynai per Jonines turi daugiausia gyvybės, vaistažolės - gydomųjų savybių, magijos.“

Iš pradžių - pasiruošimas šventei. Pinami vainikai, kraunamas laužas, padaroma, iškeliamas ir įkeltas į žemę įtvirtinama kupolė (šakota kartis), įtaisomi ir papuošiami vartai, pro kuriuos įeidami visi, kas nori dalyvauti šventėje, turi ką nors daryti (dainuoti, šokti ir kt.).“

Taigi Joninių vakaras, o po jos - naktis...

Kaip ši šventė vyksta Plateliuose, kur Joninės - kasmet sutraukia didžiulį būrį žemaičių? Apie tai - fragmentai iš 2002 m. „Šventorkalnio“ trečiojo numerio (Žemaitijos nacionalinio parko Kultūros paveldo skyriaus vedėjos Aldonos Kuprelytės tekstas):

„Vakare susirinkusieji prie Platelių ežero praėjo pro žolynais papuoštus vartus, apsiprausė ežero vandeniui, iš devynių laukų suskynę kupoles, ėjo burtis. Kam didelė laimė, meilė pažadėta, kam didelė gerovė, turtai lemti. Joninių pažadais niekas neliko nuviltas. Mergaitės, norėdamos sužinoti, kada ištekęs, mėtė vainikėlius. Saulei, palydėtai daina, nusileidus, vyrai uždegė aukurą ir netikrą saulelę - stebulę, šventės dalyvius, sušalusius nuo žvarbaus vėjo, sušildė didelis Joninių laužas. Muzikantai griežė iš peties, Jonai ir Janinos ažuolų vainikais pasidabino vidurnaktį Šeirės miške pražydes paparčio žiedas rastas, ežerą nušvietė nuplukdytas Joninių laužas, o mergaičių leidžiamų vainikėlių žvakeles negailestingai užpūtė vėjas. Daina ir muzika netilo prie ežero, kol rytuose nušvito saulelė.“

O kur dar jaunimo supimasis sūpynėse, pats saulės sutikimas! Sakoma, kad saulė tą rytą stebuklinga, tiesiog žaižaruojanti. Ji pasveikinama dainomis, posmais.

Aina Kirdulienė, rašydama apie šios vienos iš archaiškiausių mūsų šalyje šventės baltiškos tradicijos atspindžius, yra pastebėjusi, kad seniau „birželio 23 dieną - Joninių išvakarėse - moterys laukuose ir miškuose rinkdavo vaistažoles - kupoliaudavo. Tuomet tikėta, kad surinktos žolės turinčios ne tik gydomąją, bet ir maginę galią. Ypatinga reikšmė skirta jonažolei - tikėta, kad ji gali išgydyti net 99 ligas! Netekėjusios merginos, apsivilkusios kuo balčiausiais lino rūbais, dainuodamos pasklisdavo po pievas pinti vainikų. Vainikai turėdavo būti nupinti iš devynių arba dvylikos skirtingų žolynų - baltųjų ir raudonųjų dobilų, ramunių, rugiagėlių, rūtų...

Paprastai merginos nusipindavo du vainikus - vieną galvai papuošti, kitą - ateičiai spėti. Tai būdavo viena lyriškiausių ir žaismingiausių pasirengimo šventei dalių. Vyrai, ypač jeigu parapijoje būdavo atlaidai, vakarop apvaikščiodavo rugių laukus. Joninių išvakarėse žmonių darbus visuomet apgaubdavo paslaptis ir viltis“. Labai įdomiai tarmiškai (žemaitiškai) aprašoma joninių šventė

Ilgiausių dienų apeigose garbinti Perkūnas, Lada.

Vasaros saulėgrįžos šventėje ypač didelę reikšmę turėjo vanduo. Lietus ir vanduo ne tik „apvaisina“ žemę, bet ir suteikia jai jėgų vesti vaisius. Todėl apeigose vanduo – svarbus elementas. Rasų išvakarėse arba anksti ryte prieš patekant saulei ligoniai eidavo maudytis, tikėdamiesi pasveikti, būdavo maudomi gyvuliai. Pats pavadinimas Rasa gali būti siejamas su deive Rasa, kurią lietuviai įsmenindavo, dainose ji vaizduojama vaikščiojanti po laukus. Sakoma, kad išsiviliojęs rasoje trumpiausios nakties rytą bus sveikas ir gražus. Tą rytą žemdirbiai apibrisdavo arba apsižergę šaką apjodavo pasėlius, kiti išbraidydavo rugių lauką, kad nukrėstų rasą ir taip padidintų derlių.

Augmenijai priskiriama ypatinga reikšmė. Ilgiausią dieną arba jos išvakarėse surinkti žolynai turi nepaprastos magiškos galios. Žolynų rinkimas švenčių išvakarėse arba rytą prieš saulėtekį vadinamas kupoliavimu. Šis paprotys labai senos kilmės. Kupolė (surinkti žolynai) minimi XIII a. Ipatjevo metraštyje. Kupolėmis įvairiuose raštuose vadinamos jonažolės, ramunės, mėlynai ir geltonai žydinčios žolės ir pan. Tautosakoje sakoma, kad kupolių yra devynios rūšys. Iš jų merginos pindavo vainikus ir puošdavo namus. Kupolės naudojamos vedybiniuose burtuose: merginos prirenka devynių rūšių žolynų, nieko nekalbėdamos pina vainikus ir meta juos per galvas į beržą, gluosnį ar obelį. Kiek kartų mesdavo, po tiek metų tikėjosi ištekėti. Kartais vainiką deda po pagalve, plukdo upe su pritaisyta žvakute, meta į šulinį, palieka kryžkelėje ir pan. Kupole taip pat vadinama kartis, papuošta žolynais. M. Pretorijus rašo, kad šią kartį – kupolę arba kaupolę - pritvirtindavo prie vartų, pro kuriuos vėliau veš javus. Žolynai, kartis (axis mundi), Pasaulio ašies, pasaulio medžio įvaizdžiai. Spėjama, kad Kupolė galėjo būti ir javų ar apskritai augalijos dvasia, galbūt Rasos motina.

Per vasaros saulėgrįžą renkamos vaistažolės, dažnai anksti rytą prieš saulėtekį.

Buvo paplitęs paprotys plaukioti upėse ar ežeruose valtelėse, išpuostomis gėlėmis ir vainikais, kuriose būdavo kūrenama ugnis. Šis apeigų komponentas simbolizavo plaukiančią Saulę. Per vasaros saulėgrįžą pagerbiama į žiemos pusę išvykstanti Saulė, padėkojama jai už duotą šilumą, ji svetingai išlydimi, kad sugrįžtų ir kitais metais. Sakoma, kad prieš šią kelionę Saulė maudosi, puošiasi vainikais. Taip pat apeigomis buvo siekiama, kad Saulė neišdegintų pasėlių – tam aukodavo aukas, Saulė garbinama maldomis ir giesmėmis.

Apeigose svarbūs būdavo apeiginiai rateliai ir giesmės. Svarbus elementas – javų laukų lankymas. Lankytojai vaikščiodami giedodavo apeigines giesmes, turėjusias pagerinti javų derlingumą, pagreitinti augimą. Javų lankymo giesmėse apdainuojami rugių laukeliai, klausama Kupolės (vėliau Jono), ar geri rugiai, linai ir pan.

Tikėta, kad vidurnaktį pražysta papartis. Ją saugo dvasios, siekiančios nubaidyti ieškotojus. Tačiau radęs (dažniausiai netikėtai, pvz., žiedas įkrenta į vyžą) gali pamatyti paslėptus turtus, suprasti kitų mintis, gyvulių ir paukščių kalbą.

Apeigos baigdavosi vakare prie laužo – šis paprotys gajus iki šiol. Prie laužų žmonės sėdėdavo iki pat saulėtekio. Apeiginis laužas būdavo kuriamas švaria, nauja šventa ugnimi, kuri būdavo gaunama trinant vieną medžio gabalą į kitą arba išskeliant ją iš titnago. Galbūt ją kurdavo vaidilos ar žyniai. Ugnies iš laužo parsinešdavo namo ir įkurdavo naują ugnį vietoj senosios. Prie laužų būdavo dainuojama, šokama, šokinėjama per ugnį, vaišinamasi. Apeiginė ugnis apvalydavusi, gydydavusi. Laužo nuodėguliais kaišydavo laukus, kad gerai užderėtų javai, kišdavo po pamatais ar pastogėn, kad apsisaugotų nuo gaisro. Degindavo ne tik laužus: senas paprotys yra statyti aukštas kartis, ant jų uždėti ratą arba stebulę ir padegti. Ratas simbolizavo Saulę ar jos vežimą.

Per ilgiausios dienos šventes buvo itin bijomasi raganų. Moterys prieš saulėlydį suvarydavo karves į tvartus ir išgindavo tik nukritus rasai. Tikėta, kad raganos po pievą tampo koštuvus, marškas, paklodes ir kt., o susikaupusią rasą išgręžia ir duoda atsigerti savo karvėms – taip jų karvės gauna pieną tų, kurios ėdė žolėje. Kad raganos neatimtų iš karvių pieno, moterys kaišydavo tvarto duris ir plyšius dilgėlėmis, šermukšnių šakomis.

Rasos šiandien

Atėjus krikščionybei, pamažu nyko senoji šventės prasmė, tačiau pagrindiniai elementai išliko. Per XIX ir XX a. vasaros saulėgrįžos švenčių tradicijos sunyko. 1881 m. Rasą ant Rambyno atgaivino Vydūnas. Nepriklausomoje Lietuvoje šventė tapo populiarsnė. 1967 m. Kernavėje Rasos šventę ėmė švęsti Ramuva. Dabar sunku atkurti šventės apeigas, todėl nebijoma varijuoti, kurti patiemis. Nors paprastai šiandien šventė vadinama krikščionišku Joninių vardu, yra siekiančių atsiriboti, švęsti Rasas, tęsti senąsias tradicijas. Svarbiais šventės elementais išlieka vanduo, ugnis, žolynai, apeigose neapsieinama be laužų, vainikų, kupoliavimo.

Kalėdos arba Šventos Kalėdos - Jėzaus gimimo šventė. Kalėdos švenčiamos gruodžio 25 dieną. Šiuolaikiniame pasaulyje Kalėdos tapo ekonomiškai itin svarbia švente, susieta su dovanų

pirkimu ir dovanojimu, Kalėdų Seneliu ir pan. Su Kalėdomis susijusios ir įvairios vietinės bei regioninės tradicijos, kurios gerokai skiriasi nepaisant didelio amerikietišku ir britų Kalėdų tradicijų išpopuliarinimo literatūroje, televizijoje ir kitose žiniasklaidos priemonėse.

Tradacijos Lietuvoje

Per Kalėdas būdavo keliamasi anksti, nudengiamas Kūčių stalas, žiūrima, ar neapsilankė vėlės. Nuo stalo nuimtą šieną dalindavo gyvuliams.

Tradacinis Kalėdų valgis buvo šerniena arba kiauliena. Prieš Kalėdas neretai skersdavo kiaulę ir atlikdavo skerstuvų apeigas. Paskerstos kiaulės galvą papuošdavo žalumynais. Kiaulienos valgymas bei aukojimas buvo magiška priemonė padidinti žemės derlingumui.

Pirmą Kalėdų dieną žmonės būdavo rimtai nusiteikę, niekur neidavo, nieko nedirbdavo, užsiimdavo būrimais. Šaltos Kalėdos reiškė vėlyvą pavasarį, saulėta diena - derlingus metus.

Trys Karaliai

Krikščioniška tradicija Lietuvoje susiliejo su senesnėmis žiemos švenčių pabaigtuvėmis. Po kaimus vaikščiodavo vyrai, apsirengę senoviškais drabužiais, vaizduodami vaidilas, krivius, senovės karius. Kartais nešiodavosi saulės atvaizdą bei krivulę, linkėdavo gero derliaus, sveikatos, prašydavo dovanų. Svarbus gyvybės medžio jovaro motyvas. Svarbią reikšmę turėjo linkėjimai bei sveikinimai. Apeiginius linkėjimus atlikinėjo žyniai, persirengėliai. Vėliau šis paprotys išliko kaip vaikščiojimas persirengus Kalėdų seniu arba Kalėda, gero derliaus linkėjimas. P.Dundulienė mano, kad Kalėdų senis vaizduodavo sudieviną prosenį arba žynį kalėdotoją, kuris užkalbinėdavo būsimą derlių, aukodavo namų dievams, vaizduodavo būsimąją magišką sėją. Vėliau kalėdojimo apeigas pradėjo atlikinėti patys valstiečiai, lankydami vieni kitus, persirengę gyvuliais, nepažįstamais žmonėmis. Ypač svarbų vaidmenį vaidino persirenginėjimas ožiais ir jaučiais, kurie simbolizavo vaisingumą ir derlingumą. Kalėdojimas prasidėdavo per Kalėdas ir trukdavo iki Trijų karalių Kadangi manyta, jog per Kalėdas namuose renkasi vėlės, kartais kaip avys ar žalčiai, buvo atliekamos apeigos su avimis ir žalčiais. Kalėdų dainoms būdingi priedainiai "leliu kalėda", "leliumai", "alelium kalėda", "aladumai ladum".

Dainose garbinama sugrįžtanti saulė. Šias dainas katalikų dvasininkija draudė giedoti.

Sugrįžtanti saulė giesmėse vaizduojama moterimi su perlų vainiku ir kitaip. Dažnas žydinčio medžio motyvas, simbolizuojantis pasaulio medį, taip pat besiartinantį pavasarį. Neretai minimas devyniaragis elnias, garbintas kaip žiemos nugalėtojas, atgimstančio pavasario simbolis. Saulė vaizduojama žydinti, besidabinanti, besimainanti. Per Kalėdas namai buvo puošiami eglės šakomis. Neaišku, ar buvo puošiamos pačios šakos. Laikotarpis nuo Kalėdų iki Trijų karalių buvo vadinamas tarpušvenčiais, tarpkalėdžiais ir pan., o tų dienų vakarais žmonės nieko nedirbo, bijodami antgamtinių esybių, dvasių.

Ištakos

Saulės sugrįžimo šventės sparčiai formavosi atsiradus žemdirbystei ir gyvulininkystei. Saulės sugrįžtant būdavo pradedama laukti lapkričio gale, o gruodžio pabaigoje, Saulei "apsigrėžus" - t.y. įvykus solsticijai, atliekamos apeigos, trukdavusios porą savaitių. Laukimo laiką krikščionybė sutapatino su adventu. Gruodžio 25 d. nuo seno laikyta saulės arba saulės dievo atgimimo diena. Toks dievas egiptiečiams buvo Oziris, babiloniečiams - Tamuzas, iranėčiams - Mitra ir kt. Mitros gimimo diena buvo populiari Romos imperijoje, vėliau įsigalėjusi krikščionybė nuo III-IV a. šiuo metu pradėjo švęsti Kristaus gimimą.

Kalėdos šiandien

Dabar Kalėdos švenčiamos beveik visame pasaulyje, dažnai suliejant vietines ir jau globaliosios kultūros dalimi tapusias tradicijas. Visur atsiranda tokių elementų kaip Kalėdų Senelis, saldumynai, įvairūs žaisliukai, blizgučiais puoštos eglutės, dovanėlės. Miestai puošiami mirgančiomis lemputėmis, prekybininkai kasmet vis anksčiau ima siūlyti šventines nuolaidas. Dovanų pirkimas neretai tampa galvasopiu: nenuostabu, kad Kalėdos sukelia didelį stresą. Paštas dirba lėčiau nei paprastai, nes nespėja išnešioti gausybės kalėdinių atvirukų. Viešosiose vietose visame pasaulyje skamba tos pačios melodijos: "Jingle Bells", "I wish you a merry Christmas" ir kt. Neretai prabylama apie tai, kad Kalėdos praranda šventės kaip "švento laiko" prasmę: jos vis labiau sukomercinamos, tampa prievole. (Pranė Dundulienė, "Lietuvių šventės: tradicijos, papročiai, apeigos".)

NAUJIEJI METAI

Anot tyrinėtojų, Lietuvoje Naujieji metai buvo švenčiami ir seniau, bet ne taip visuotinai, kaip sovietmečiu, kai Kalėdas valdžia ignoruodavo. Paskutiniuoju laiku įvairiuose Lietuvos regionuose Naujieji švenčiami panašiai. Danutė Brazytė-Bindokienė leidinyje „Lietuvių papročiai ir tradicijos“ nurodo, kad „Naujųjų metų vakarą žmonės kai kuriose Lietuvos vietovėse vadindavę „kūčelėmis“. Kaip ir bet prieš kurią kitą šventę lietuviai iki Naujųjų metų stengdavosi užbaigti visus pagrindinius darbus, susitaikyti su artimaisiais. Šventėms anksčiau gamindavo panašius valgius, kaip prieškalėdinėms Kūčioms, tik valgiai jau buvo nepasninkiniai ir šieno po staltiese nedėdavo. Visi, tiek jauni, tiek seni, vakarą stengdavosi praleisti linksmai, pabendrauti su savo artimaisiais, giminėmis. Vaišindavosi pagal senus lietuvių papročius, alkoholio daug nevirtodavo, ypač moterys ir merginos.

Naujųjų metų išvakarėse, bent iki vidurnakčio, žmonės nuo seno neidavo gulti, kad sulauktų kitų metų atėjimo. Žmonės būdavo įsitikinę, kad pramiegojus tokį svarbų momentą, visus metus

nesiseks: būsi apsnūdęs, tinginys. Naujų metų rytą taip pat seniau būdavo įprasta keltis anksti, nes priešingu atveju visus metus tave gali tinginys lankyti. Tuo tarpu šiais laikais sausio pirmąją po triukšmingų Naujų sutikimo daug kas lovoje vartosi iki pat pietų.

Žinomas senas žemaičių paprotys sutinkant Naujuosius deginti šiaudų kūlį, šokti ir dainuoti.

Taip simboliškai atsisveikinama su senaisiais. Dabar šią tradiciją pakeitė fejerverkai.

Paprotys sveikinti vieniems kitus su Naujaisiais taip pat yra išlikęs.

Tikima, kad savo elgesiu tiek Naujų metų dieną, tiek ir naktį savo gyvenime daug ką gali nulemti. Todėl senoliai sakydavo:

Sutikdamas Naujuosius, būk itin malonus, klausyk artimųjų - koks būsi sutikdamas Naujuosius, toks būsi per visus metus.

Sutikdamas Naujuosius, žiūrėk, kad nepargriūtum, nes jei taip nutiks, ateinančiais metais būsi nelaimingas.

Jei, prasidėjus Naujiesiems, pirma žinia gera - metai bus sėkmingi, jei bloga - bus vargo.

Šventės nuotaika būdavo palaikoma malonių pokalbių, žaidžiant, buriant likimą, spėliojant. Šios šventės išvakarėse paplitę būrimai ir spėjimai panašūs į Kūčių vakaro.

Visų jų tikslas - sužinoti, kokie bus ateinamieji metai, ar mergina susiras vaiką ir ar išteks, kas bus jos išrinktasis, ar vaikiną nusižiūrėta mergina bus darbšti, graži, turtinga. Dažniausiai spėjama iš įvairių ženklų: šešėlių, porinių ir neporinių pagalių, degtukų, žirnių, saldainių. Vyresnieji Naujų metų dieną ir naktį stengdavosi išsiaiškinti, ar geri bus metai, ar orai bus palankūs derliui, ar ligos nekamuos.

Spėjimai

* Jei per Naujuosius sniega dieną - bus prastas oras visus metus. Jeigu diena giedra - gali tikėtis gero derliaus.

* Jei Naujų metų naktis šalta ir žvaigždėta - lauk geros vasaros.

* Jei per Naujuosius medžiai šerkšnu padengti - bus geri metai, jei didelis rūkas - daug žmonių mirs, siaus epidemijos, ligos.

* Jei Naujų dieną sniega - tais metais mirs daug jaunimo, jei naktį - mirs seniai.

* Per Naujuosius šalta - Velykos bus šiltos.

* Per Naujuosius sodyboje prisirenka daug paukščių, jie čirškauja - visus metus čia bus daug svečių, metai bus linksmi.

Jaunimo žaidimai ir burtai

* Naujųjų metų vakarą pila į vandenį karštą vašką, smėlį (degutą) ir iš susidariusių figūrų spėja ateitį. Jei susidaro figūrėlė, panaši į širdį - seksis meilės reikaluose, jei karstas - namus aplankys mirtis, jei karūna - laukia garbė, jei pinigai - busi visko pertekęs (Mažeikiai).

* Dalyviai apsiauna klumpėmis ir atsisėda prieš duris. Paskui meta klumpę per galvą. Jei klumpė nukris pirštų galais į vidų - neapsives (neištekės, samdinys liks vietoje) ir atvirkščiai.

* Artėjant Naujiesiems, paskutinę turėtą gėlių puokštelę ar vainikėlį mergaitė turi sudžiovinti, sutrinti ir saugiai paslėpti. Naujųjų vakarą tas gėlės reikia sudeginti, įberti žiupsnelį pelenų į pilną stiklinę vandens, pasidėti ją ant baltai uždengto stalo ir uždegti dvi žvakes iš vieno ir kito šono. Atsisėdusi mergina turi ilgai žiūrėti į stiklinės dugną per pelenų sluoksnėlį. Jei viską ji darys kaip reikiant, ant tų pelenų gali pamatyti vyrą, už kurio ištekės.

* Naujųjų vakare ant 12 lapelių mergaitė parašo 12 vyriškų vardų, o 13-ąjį palieka tuščią. Po to lapelius sulanksto ir padeda po pagalvę. Pabudusi ryte, mergina ištraukia pirmą pasitaikiusį lapelį ir perskaito. Kieno vardas parašytas ant lapelio, už to ištekės. Jei ištrauks tuščią lapelį - tais metais liks viena. Jei prabus naktį, dar prieš prašvintant, turi lapelį tuo laiku ištraukti. Traukti reikia neuždegus šviesos, lapelį pasidėti šalia lovos, o perskaityti išaušus. Žaidimas tinka ir vaikinams, tik jie ant lapelių parašo mergaičių vardus.

* Jei Naujųjų naktį mergaitė, būdama kambaryje viena, uždegs 12 žvakių ir atsisėdusi prieš veidrodį išžiūrės į jį, lygiai 12 val. veidrodyje gali pamatyti savo ateitį.

* Jaunimas sėdėdavo prie stalo. Po lėkštelėmis padėdavo rakta, žiedą, vandens taurelę ir pinigą. Lėkštelės sumaišo. Po to visi žaidėjai paeiliui po vieną lėkštelę pasirenka. Tas, kuris atras žiedą, ateinančiais metais sukurs šeimą, kas vandenį - gaus girtuoklį vyrą (arba žmoną), kas rakta - šeiminingas savo namuose, o kas pinigą - bus turtingas.

Pagrindinė miesto šventė yra Šiaulių gimtadienis, Saulės mūšio diena – rugsėjo 22 d. Šventė dėl klimatinės sąlygų paprastai švenčiama savaite ar dviem anksčiau. Tai šventė kada miestas gali išsiskirti iš kitų. Magistrinis darbas įpareigojo mane pasidomėti ir Šiaulių istorija, miesto vardo kilme .

ŠIAULIAI.

Nors neoficialiai Šiauliai yra vadinami Saulės miestu (dėl netoliese įvykusio Saulės mūšio), tačiau Saulė yra tik kryžiuočių metraštininkų supaprastinta miesto vardo forma: 1254 m. lotyniškai rašytame vokiečių dokumente apie Žiemgalos padalinimą tarp Rygos arkivyskupo ir Ordino yra minimi Saulen, vėliau dar ir Soule, Saulia (1358 m. Vartbergės kronikoje).

Vietovardžio kilmė nėra visiškai aiški. Labiausiai tikėtina, kad tai asmenvardinis vietovardis, kilęs nuo gana paplitusios pavardės Šiaulys daugiskaitos.

Kituose šaltiniuose radau visi kitus samprotavimus apie miesto vardo kilmę

Manoma, kad Šiaulių vardas kilęs iš žodžio šaulys - (karys, medžiotojas). Šiaulių gyvenviečių Lietuvoje yra ir daugiau: Šiaulėnai (Radviliškio raj. miestelis), Šiauliškiai (kaimas Prienų ir Vilniaus raj.), Šiauliukai (kaimas Mažeikių raj.), Šiauleliai (kaimas Kelmės raj.) ir kt. Vakarinė Taisos ežero dalis, kurioje gyveno kunigaikštis ir šauliai, gavo Šiaulių vardą, o rytinė, kur gyveno žvejai,- Žuvininkų.

1236 eiliuotoje Livonijos kronikoje pirmą kartą paminėtas vietovardis "Soule", aprašant Saulės mūšį. Todėl 1236 m. rugsėjo 22 diena laikoma Šiaulių miesto gimimo diena. Vietovardžiai "Soule", "Saulia", "Saulen", "terra Sauleorum" minimi XIII - XIV amžių kryžiuočių kronikose. XIII-XIV a. įvairiuose istoriniuose šaltiniuose ne kartą minima Šiaulių žemė kaip Žemaitijos administracinis vienetas. Taigi, turėjo būti ir Šiaulių žemės centras - Šiauliai.

1445 m Žemaičių seniūnas Mykolas Kęsgailą pastatydino Šiauliuose medinę bažnyčią. XVI a. Šiauliai tapo valsčiaus centru, kuriame gyveno tijųnas. To meto Raseinių žemės teismo aktuose daug kartų minimas Šiaulių valsčius ir miestas. Šiaulių miestą kartu su valsčiumi nuomodavo Žemaičiu seniūnai.

1524 Šiauliai paminėti kaip miestelis. 1529 m. Žemaitijos valsčiams buvo nustatyti piniginiai mokesčiai.

1986 m. švenčiant Saulės mūšio 750-ąsias metines ir įrengus Saulės laikrodžio aikštę, atidengtas Šaulio paminklas, šiauliečių vadinamas Sauliuku (autorius Stasys Kuzma).

Šiauliai saulės miestas (šventė kuriose minima saulė)

Saulės šventė

Nors stebuklingas Kristaus gimimas aprašytas Biblijoje, ankstyvoji krikščionių bažnyčia šventė tik vieną Kristaus šventę - Velykas. Tik IV šimtmeityje kilo mintis apie Jėzaus atėjimo žemėn šventę, kuri Romoje buvo minima gruodžio 25 d., o Egipte sausio 6 d. minėta Kristaus, kaip Žmonijos Saulės, gimimo šventė. Kristaus gimimo diena pirmą kartą buvo istoriškai paminėta Dionizo Filokalo rankraštyje Chronografe 354 m. Čia jis aprašinėja gruodžio 25 d. kaip civilinę "Nenugalėtos saulės" šventę ir prideda, jog tą dieną Judėjos Betliejuje gimė Kristus. Jo gimimo diena Romoj galėjo būti minima jau apie 330 m. Savo kilme, atrodo, ši šventė bendralaikė su Romos imperatoriaus Konstantino ant Vatikano kalvos statoma šv. Petro bazilika. Tai buvo tiesioginė Romos žmonių pagarbos išraiška Kristui toje pačioje kalvoje, ant kurios jie aukodavo

Rytų dievybėms. Vatikano katakombų kapuose išlikusi viena iš seniausių krikščioniškų mozaikų, kur Kristus vaizduojamas kaip saulė triumfo vežime (III a. viduryje). Kristaus kaip Tiesos saulės simbolizavimas tikriausiai kilo iš šv. Rašto minčių ir vedė Bažnyčią prie minties pakeisti pagonių žiemos solisticijos "Nenugalėtos Saulės" šventę, kuri buvo tarsi pagonių paskutinio priešinimosi krikščionybei simbolis. Nenugalėtos Saulės šventės pakeitimas Kristaus gimimo švente, atrodo, buvo imperatoriaus Konstantino vizija.

Šiauliuose rengiamas tarptautinis vaikų šokių festivalis „Saulės vaikai“ – šokančių, dainuojančių, grojančių vaikų ir saulės šventė.

Manoma, kad vasaros saulėgrįža švenčiama nuo labai senų laikų: pasak Pranės Dundulienės, šios šventės susiformavo ankstyvosios gimininės santvarkos laikais. Rašytiniuose šaltiniuose apie jas pirmą kartą užsimenama 1372 m. Senieji lietuvių papročiai pasirodė esą gajūs ir išsilaikė iki XIX a. Dabar beveik neįmanoma atrasti autentiško baltiško saulėgrįžos šventės pavadinimo.

Šaltiniuose minima Rasos šventė, Kupolės ir kiti pavadinimai išsaugojo esminius šventės momentus, tačiau nebūtinai šiais žodžiais buvo vadinama visa šventė – galbūt tik tam tikra apeiga ar dalis. Bene pirmasis šią šventę Rasa pavadino T. Narbutas. J. Basanavičius pastarąjį pavadinimą bandė susieti su romėnų dies rosarum (rožių dienomis). Pilypo Ruigio ir Gotlibo Milkaus XVIII – XIX a. pradžios žodynuose vasaros saulėgrąža vadinama Saulėmis. Kupolių pavadinimas siejamas su vienu iš seniausių apeiginių šventės elementų, taip pat su augmenijos klestėjimu, vešėjimu. Krešės – prūsiškas pavadinimas, susijęs su augmenijos vešėjimu.

2003 m. vasaros saulėgrįžos šventė Lietuvoje paskelbta nedarbo diena, tačiau įstatyme minimos Joninės. Tai sukėlė diskusijų tarp siekiančių atskirti šiuolaikines Jonines ir senąsias Rasas.

Tačiau dėl aukščiau minėtų priežasčių nėra visai aišku, kaip turėtų vadintis senąsias tradicijas tęsianti šventė. Vienas iš argumentų už vienaskaitinį Rasos arba Rasos šventės pavadinimą: Vilniuje daugiskaitinės Rasos visų pirma asocijuojasi su Rasų kapinėmis (dr. Libertas Klimka). Tačiau Rasa arba Rasos lieka populiareesnės už Kupolės, Saules, Krešės ar tiesiog Vasaros saulėgrįžą.

Jūros šventė – septynis dešimtmečius trunkanti fiesta

1934 metais rugpjūčio 11 - 12 dienomis surengtos pirmosios Jūros dienos organizatoriai tikriausiai neįsivaizdavo, kad jų organizuotas renginys, kurio tikslas buvo populiarinti jūrą ir stiprinti Lietuvos, kaip jūrinės valstybės, įvaizdį pasaulyje, skatinti lietuviško laivyno kūrimąsi ir pristatyti Klaipėdą Lietuvai, sulauks savo septyniasdešimtųjų metinių paminėjimo.

"Vienas didžiausių įvykių Klaipėdos krašte 1934 m. buvo didžioji Jūros Diena Klaipėdoje, įvykusi rugpjūčio 11-12 d. Ji sutraukė iš visos Lietuvos tiek žmonių, kad tomis dienomis Klaipėdos mieste, pridėjus vietinius žmones, buvo iki 100 000. Klaipėda tokios svečių daugybės tikrai dar nebuvo mačiusi. Gatvės buvo tirštai pilnos, laivai ir kitos susisiekimo priemonės kupinai prisikimšę, pajūry knibždėti knibždėjo žmonėmis. Vien miesto keltais per Marias į kopas ir pajūrį persikėlė apie 40 000 žmonių, kita 10 000 kėlėsi kitais laivais arba pėsčia aplankė merlėnragės pajūrį.

Nors sudaryti komitetai ir viskuo rūpinosi, visgi daugelis svečių, neberadę nakvynės, nakvojo lauke, po plynu dangumi. Gera dar, kad buvo geras oras. Tas palengvino ir visos programos sklandų vykdymą, kuri buvo gana plati. Pirmąją iškilnių dieną buvo t.š. žuvusiems jūroj paminklo pašventinimas ir vainiko nuleidimas, kapinėse pagerbimas žuvusiems už Lietuvos pajūrio atvadavimą, išpūdinga eisiena su fakelais per miestą, vandens karnavalas ir t.t. Antrą dieną iškilmingos pamaldos visose bažnyčiose ir pačių iškilnių oficialus atidarymas.

Respublikos prezidento - Tautos vado Antano Smetonos sutikimas ir jo bei krašto gubernatoriaus ir kitų žymių asmenų prakalbos, iškilmingas paradas, vandens sporto šventė, žvejų regata, svečių pasivažinėjimas jūroj ir t.t.

Gilų išpūdį padarė tautos vado Antano Smetonos žodžiai tarti Klaipėdoje Jūros dienos proga.

"Mūsų brolių kova dėl Baltijos pajūrio laisvės buvo kruvina kova, - pasakė jis. Dabar mes vėl branginame jūrą ir mūsų pareiga kietai įsitvirtinti prie jūros ir budriai ją saugoti. Budėkite, visa Lietuva jums padės! Bendromis tautos pastangomis kelkime pajūrio gyventojų gerovę. Mūsų jūra, mes jos niekam ir niekuomet neatiduosim".

Jūros dienos proga išėjo keletas specialių leidinių, tarp kurių vienas ypatingai pažymėtinas, tai Jūros dienos komiteto propagandos komisijos išleista 192 puslapių knyga "Lietuvių tautos balsai savo jūros reikalais", kurioje tilpo šimtai sveikinimų, atsiųstų iš visos Lietuvos kampelių krašto gubernatoriui dr. Novakui ir klaipėdiškiams, ginantiems šventąsias lietuvių tautos teises savam pajūry. Iš tikro tapo tikrenybė, kad visa Lietuva pasuko frontu į jūrą.

Tos pirmosios Jūros dienos suruošimas Klaipėdoje turėjo ir turės, be abejo, žymios įtakos į visą lietuvių tautos nusistatymą savo pajūrio atžvilgiu. /Mažosios Lietuvos kalendorius, 1935m./

Ne tik šventės programa buvo gerai ir sklandžiai sumanyta, bet ir puikiai išspręstas svečių priėmimo klausimas. Su jau minėto Jūros dienos vadovo pagalba kiekvienas, net pirmą kartą atvykęs į Klaipėdą, galėjo rasti viską, ko gali prisireikėti: sanitarijos punktus, ligonines, gydytojus, greitąsias pagaldas ir vaistines; geriamo vandens punktus; poilsio vietas; maitinimo punktus, valgyklas ir pieno bei jo produktų parduotuves; nakvynės vietas; informacijos biurus; vietas, kur galima nusipirkti Jūros dienai išleistus atvirukus, knygas ir kt.; valdžios įstaigas ir visuomenines organizacijas, laikraščių redakcijas; bankus; autobusų, laivų ir traukinių atvykimo ir išvykimo tvarkaraščius.

Po 1934 m. vėliau surengtose šventėse, be jau tapusių tradicinėmis, atsirasdavo naujų ceremonijų bei renginių – 1936 m. Klaipėdoje vykusioje akademinėje Jūros dienoje dalyvavo visų Lietuvos aukštųjų mokyklų studentai, šventę plačiai nušvietė ir skatino joje dalyvauti 1935 m. įsteigtas žurnalas „Jūra“. Tų metų šventės programą papildė prasminga ceremonija – ant molo apie 1500 studentų davė iškilingą priesaiką jūrai ir Tėvynei.

1939 m. per Lietuvą nubangavo Jūros savaitė – Kaune suburto Jūros savaitės komiteto tikslas buvo išpopuliarinti savo apylinkėje lietuviškos jūros reikšmę mūsų tautai ir valstybei, propaguoti vasarą lietuviškame pajūryje, iškelti ir populiarinti savo jūros tradicijas. Šiuo tikslu studentų korporacija „Jūra“ 1940 m. Vilniuje buvo surengusi Jūros balių.

1963 m. laikomi Jūros švenčių atgimimo metais – tuomet TSRS karinių jūrų pajėgos Klaipėdoje surengė savo dienos paminėjimą. Liepos 18-21 d. iš Kaliningrado atplaukę kariniai kateriai ir povandeniniai laivai demonstravo galingos technikos privalumus, vyko jūreivių irklavimo varžybos, į marias leidosi iš karinių lėktuvų desantuoti parašiutininkai.

Nuo 1964 m. Jūros švenčių renginiuose militaristinius akcentus ima keisti miestiečiams artimesni šventiniai renginiai – būtinu šventės personažu tampa į šventę kviečiantis Neptūnas, didelio susidomėjimo sulaukia pirmoji karnavalinė eiseną miesto gatvėmis. Aktyviau didėjančioje šventėje ima dalyvauti žvejybinės organizacijos, kitos miesto pramonės įmonės. 1965 m. Jūros šventės sudėtinė dalimi tapo „Žalgirio“ stadione vykusios dainų ir šokių šventė. Vėlesniais metais vykusios Jūros šventės buvo pažymimos svarbiais miestui kultūriniais įvykiais – 1971 m. Jūros šventės metu atidaromas Kraštotyros muziejus, Danės skverelyje atidengiama Žvejo skulptūra. Nuo 1972 -ųjų iki šių dienų Jūros šventės labiausiai lankomu įvykiu tampa prekybinė mugė po atviru dangumi.

1973 m. liepos 4-8 dienomis vykusio Jūros šventės savo struktūra yra panaši į šių laikų organizuojamą renginį – šventės renginiuose dalyvauja iš kitų miestų pakviesti atlikėjai, dominuoja kultūrinis meninis šventės aspektas.

Iki 2000 m. Jūros šventę organizavęs savivaldybės Kultūros skyrius renginio šeimininko teises perdavė naujai įsteigta Viešajai įstaigai „Jūros šventė“. Turėdama tikslą saugoti ir puoselėti miesto kultūros tradiciją, skatinti visuomenės domėjimąsi jūrinės kultūros ypatumais, kurti Lietuvos, kaip jūrinės valstybės ir Klaipėdos, kaip patrauklaus ir atviro bendravimui miesto - uosto įvaizdį, VšĮ „Jūros šventė“, atsižvelgdama į nūdienos aktualijas, visokeriopai praplėtė Jūros šventės organizavimo sampratą – į vieno didžiausių Lietuvoje renginio vyksmą įtraukiamos miesto ir visos Lietuvos meninės pajėgos, miesto ir šalies verslo atstovai aktyviai dalyvauja šventės reklaminėje kampanijoje. Patriotiškai nusiteikusių Klaipėdos įmonių – pastovių šventės rėmėjų gretas papildo ne tik šalies, bet ir užsienio partnerių vardai. Vis didėjantis ir visomis kryptimis besiplečiantis renginys savo kulminaciją pasiekė 2002 metais, kuomet Klaipėda minėjo savo 750 metines. Nuo rugpjūčio 1 iki 4 d. vykusio Jūros šventės miestiečius ir svečius kvietė į daugiau nei 100 renginių, kuriuose dalyvavo virš 600 atlikėjų.

Per dešimtmečius grynintai ir iki šių dienų susiformavusiai šventės struktūrai yra būdingas plataus aprėpimumo bruožas – šventė yra įvairialypė žanriniu aspektu – programoje galima rasti klasikinės ir roko, „country“ ir džiazo, popmuzikos atstovų koncertus. Sudarant programą, parenkant renginių vietas kreipiamas dėmesys į galimybę įvairių amžiaus grupių nariams rasti savo renginį - ir vaikai, ir jaunimas, ir vyresnio amžiaus žmonės gali pasilinksinti su savo mėgstamais atlikėjais, aplankyti kitus įdomius renginius, atrakcijas.

Vienas didžiausių šių laikų Jūros šventės įvykiu yra laikoma tautodailės mugė – čia į nesibaigiantį 3 dienų prekybinį šurmulį iš visos Lietuvos suvažiuoja arti 300 savo dirbinius parduodančių meistrų ir pardavėjų. Ir medžio drožiniai, ir pynėjų krepšiai, ir kalvių meniškai suraityti metalo dirbiniai – viskas džiugina šimtus tūkstančių į Klaipėdą suvažiuosiančių ir šventėje apsilankiusių svečių akis.

Kitas išskirtinis Jūros švenčių bruožas – tai meniniai šventės akcentai ir renginių zonos šventinis puošimas. Vadovaudamiesi kasmet naujai formuojama Jūros šventės organizavimo idėja, menininkai ir dailininkai sukuria originalius meninius akcentus, išradingai dekoruoja Klaipėdos senamiestį, o tai dar labiau išskiria Jūros šventę ir patį miestą iš kitų panašių įvykių Lietuvoje.

Puoselėdami senasias tradicijas, organizatoriai ypatingą dėmesį skiria šventės jūriniams akcentams

– kaip pirmojoje, taip ir šiais laikais vykstančiose šventėse pagerbiami jūrininkai – savo turiniu ir vizualumu turtėja vainikų žuvusiems jūroje nuleidimo ceremonija, vis daugiau svečių sulaukia išskirtinį renginio statusą įgyjantis Jūrininkų vakaras, oriai šventinėse eisenose žygiuoja miesto jūrinių ir uosto organizacijų atstovai. Garbingiausieji miesto ir šventės svečiai, valdžios atstovai bei šventės rėmėjai yra kviečiami ir dalyvauja šventiniame miesto mero pokylyje.

2004 m. liepos 22 – 24 d. Jūros šventė minėjo 70 – metį. 121 šventės programoje esantis renginys kvietė apsilankyti įvairių žanrų koncertinėje programoje, teatro bei modernaus meno festivaliuose, sporto varžybose, oficialiuose renginiuose. Jubiliejinėje šventėje vyravusi „retro“ dvasia buvo juntama meninėse programose, atlikėjų ir šventėje dalyvavusių žmonių aprangoje, miesto puošybos bei scenos dekoravimo elementuose.

Jūros šventė 2005

2005 metai ir Klaipėdos miestui ir VšĮ „Jūros šventė“ buvo ypatingi tuo, kad pirmą kartą miesto kultūrinių renginių istorijoje į 2005 metų Jūros šventės programą turėjo būti įtraukti tarptautiniai jūriniai renginiai - senųjų burlaivių festivalis „Baltic sail 2005“ ir Nord LB banko tarptautinė sportinių jachtų regata „Nord LB Sprint cup 2005“. Ryšium su naujais į Jūros šventę 2005 integruojamais renginiais viešojoje įstaigoje „Jūros šventė“ buvo imtasi darbų, kurie turėjo nušviesti „Baltic sail 2005“ ir „Nord LB Sprint cup 2005“ renginių svarbą ir aktualumą Klaipėdos miestui ir renginiui Jūros šventė 2005. Iki Naujųjų 2005 metų buvo paruoštas informacinis reklaminės – pažintinės medžiagos paketas, kuris kartu su mero padėkos suvenyru pasiekė visus Jūros šventės 2004 rėmėjus. Tuoj po Naujųjų metų buvo imtasi pertvarkyti VšĮ „Jūros šventės“ interneto tinklą, kuriame turėjo atsispindėti į Jūros šventės programą įtraukiami tarptautiniai jūriniai renginiai, o su „Baltic sail 2005“ ir „Nord LB Sprint cup 2005“ susijusios informacijos kaupimui ir kontaktų paieškai bei veiklos koordinavimui įstaigoje pradėjo darbą specialiai tam paskirtas vadybininkas. Norint Jūros šventei 2005 suteikti išskirtinį jūrinį atspalvį, koordinacinėje šventės organizavimo grupėje buvo priimtas sprendimas 2005 metų Jūros šventę vykdyti visur skelbiant renginio šūkį „Buriuok į Klaipėdą“.

2005 metų gegužės mėnesį viešojoje įstaigoje „Jūros šventė“ minėjo įsteigimo penktąsias metines – ta proga Klaipėdos koncertų salėje įvyko Klaipėdos miesto savivaldybės, VšĮ „Jūros šventė“ atstovų ir Jūros šventės rėmėjų susitikimas, kuriame, įteikiant atminimo suvenyrus, buvo pagerbti buvę VšĮ „Jūros šventė“ vadovai, globėjai bei nuolatiniai renginio Jūros šventė rėmėjai. Renginyje dalyvavę verslo atstovai buvo supažindinti su rėmimo galimybėmis bei Jūros šventės 2005 reklamavimo programa.

Rengiantis Jūros šventei 2005 pirmą kartą potencialiems renginio rėmėjams buvo siūloma tapti konkretaus renginio globėju. Igydami išskirtines skelbimosi sąlygas, daugiau nei 10 Klaipėdos miesto įmonių ir organizacijų apsisprendė rėmimo lėšas nukreipti vieno ar kito konkretaus renginio organizavimui – AB „Klaipėdos jūrų krovinių kompanija“ (KLASCO) sutiko finansuoti Jūros šventės 2005 atidarymo ceremonijos renginį, UAB „Agrovet“ tapo gatvės teatrų festivalio „Šermukšnis“ globėja, pirmą kartą Kruizinių laivų terminale vykstantys renginiai vyko po VI Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos vėliava. Sau patrauklius šventės renginius parėmė ir Juos šventės dalyviams dovanojo „Limarko“ įmonių grupė ir bankas „Snoras“, AB „Lietuvos telekomas“ ir UAB „Klaipėdos mediena“, AB „Klaipėdos energija“ ir UAB „Kuusakoski“, UAB „Pramogų bankas“ ir UAB „Leminkainen Lietuva, UAB „Julija“ ir didysis Jūros šventės rėmėjas UAB „Švyturys – Utenos alus“. Kaip ir anksčiau žinią apie renginį tiek mieste, tiek Lietuvoje skelbė informaciniai Jūros šventės rėmėjai – Lietuvos televizija ir Lietuvos radijas, TV Balticum, radijo stotis „Vox maris“, didžiausias šalies dienraštis „Lietuvos rytas“ bei miesto dienraščiai „Klaipėda“ ir „Vakarų ekspresas“.

Turint tikslą kultūrinių renginių metu užtikrinti juose dalyvaujančių žmonių saugumą, nuo 2004 metų rudens Klaipėdos miesto savivaldybės Licencijų, leidimų ir vartotojų teisių apsaugos skyriaus iniciatyva buvo rengiamos diskusijos dėl draudimo kultūrinių renginių metu parduoti gėrimus dūžtančioje taroje. VšĮ „Jūros šventė“ taip pat teikė pasiūlymus dėl priemonių, kurios galėtų užtikrinti didesnę žmonių saugumą. 2005 metų pavasarį Klaipėdos miesto taryba, atsižvelgdama į pateiktus pasiūlymus, priėmė prekybą gėrimais ribojantį sprendimą, kuris, kaip parodė vėliau vykusį apklausą, buvo palankiai sutiktas daugumos Klaipėdos miesto gyventojų.

Be tiesioginio pasirengimo Jūros šventei 2005, įstaiga teikė ir organizacines paslaugas – Nord LB banko užsakymu VšĮ „Jūros šventė“ koordinavo „Nord LB Sprint Cup 2005“ renginio, vykusio Kruizinių laivų terminale organizavimą. Čia suplaukusioms daugiau nei 50 sportinių jachtų įguloms buvo surengta regatos etapo Ryga – Klaipėda nugalėtojų apdovanojimo ceremonija, koncertas bei vaišės. Tuo pat metu VšĮ „Jūros šventė“ vykdė „Baltic Sail 2005“ festivalyje dalyvaujančių didžiųjų burlaivių atvykimo ir komercinių kelionių pardavimo koordinavimo darbus – visi šventėje dalyvavę burlaiviai, plukdydami Klaipėdos ir kitų Lietuvos miestų atstovus, vykdė pramogines keliones į Baltijos jūrą ir Kuršių marias.

Svarbi Jūros šventės sudėtinė dalis – šventinė prekyba. Rengiant 2005 metų šventę buvo atsižvelgta į praėjusiųjų metų patirtį, kai dėl didelio žmonių srauto nedidelėje prekybai skirtoje teritorijoje nukentėjo želdiniai, gėlynai. Tam, kad išvengtų panašių padarinių, tautodailės dirbinių mugę buvo nuspręsta įrengti Danės skvere, pardavimui skirtas vietas išdėstant nuo Žvejo paminklo iki Lietuvos Telekomo pastato. Tokiu atstumu įrengus beveik 500 prekybinių vietų tautodailės

dirbinių mugė tapo erdvesnė, o tai buvo patogu šventėje dalyvavusiems žmonėms, pavyko apsaugoti žaliuosius Danės skvero plotus.

Siekiant sužinoti, kaip Klaipėdos miesto gyventojai vertina kultūrinį renginį Jūros šventė, 2005 metų pabaigoje buvo pradėti organizaciniai apklausos organizavimo darbai. Konkurso būdu parinkus tyrimus atliekančią bendrovę, buvo apklausta daugiau nei 500 Klaipėdos miesto gyventojų, kurių atsakymai tapo tyrimų ir apklausos bendrovės „Rait“ ataskaitos pagrindu.

Jūros šventė yra

neatskiriama

Europos diena

Klaipėdos

2004 m. balandžio mėn. 30 – gegužės mėn. 1 dienomis, Europos tautos drauge šventė naujų

kultūrinio

narių įstojimą į Europos Sąjungą. Pagrindinėje renginio vyksmo vietoje – atnaujintoje

gyvenimo dalis,

Gedimino prospekto dalyje, abi dienas vyko šventė Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą

todėl šventės

proga, kuri džiugino Vilniečius ir miesto svečius. Ši šventė sukūrė mieste džiugią stojimo į

organizatoriams

Europos Sąjungą atmosferą, tuo parodydama, kad Lietuvos žmonės džiaugiasi ir vertina šį

yra labai

įvykį. Gedimino prospektas buvo papuoštas valstybių, kurios jau yra Europos Sąjungos

svarbus

narės, vėliavomis, tuo parodant, kad šios valstybės džiaugiasi kartu su Lietuva, jei svarbiu

rūpestingas

metu. Savivaldybės aikštėje, arba pačiame prospekte buvo įrengta scena, kurioje

miesto vadovų

profesionalūs bei saviveikliniai Vilniaus bei respublikos meno kolektyvai supažindino su

požiūris į šio

Europos Sąjungos šalių folkloru, profesionaliu menu. Gedimino prospekte išsidėsčiusios

renginio

parduotuvių ir įstaigų vitrinose buvo eksponuojamos foto nuotraukos, tradiciniai dirbiniai,

organizavimą –

manekentai bei lėlės, aprengti Europos Sąjungos tautų nacionaliniais drabužiais.

be gerai

Savivaldybės aikštėje įrengtame ekrane buvo rodoma video informacija apie Europos

suderintų

Sąjungą, ją sudarančias šalis. Per visą Gedimino prospektą buvo įrengtos palapinės su

įvairiausių

konstrukcijomis, kuriose miesto gyventojus ir svečius už Europos Sąjungos šalims būdingais

organizacijų

tradiciniais patiekalais vaišino Vilniaus kavinės ir restoranai. Šventėje dalyvavo turizmo

veiksmų, be

verslo atstovai, kurie supažindino su Europos Sąjungos šalių istorinėmis bei kultūrinėmis

patriotiško ir

vertybėmis. Prie šio projekto prisijungė ir užsienio šalių ambasados, kurios pateikė video

šeimininkiško

medžiagą apie valstybes, foto nuotraukas, tradicinius dirbinius, tautinius drabužius... Vakare

miesto įmonių

scenoje pasirodė populiariausi Lietuvos popmuzikos atlikėjai.

vadovų

SOSTINĖS DIENOS – neatskiriama rudeninio Vilniaus dalis. Tai laikas, kai senąją sostinę

požiūrio į Jūros

apgaubia ypatinga nuotaika, liejasi juokas ir geros emocijos.

šventę būtų

Šį kartą svarbiausia miesto šventė nebesutilpo senamiestyje ir pasklido po visą Vilnių – per

sunku tikėtis

jaukų Žvėryną iki Lazdynų kalvų.

sėkmingo Jūros

Ypatingos prasmės SOSTINĖS DIENOMS suteikia Vilniaus istorijos diena. Tą dieną

šventės

miestelėnai per šiandienos triukšmą gali išgirsti prabėgusio laiko ritmą, prisiliesti prie

vyksmo.

miesto praeities ženklų. SOSTINĖS DIENOS tampa kiekvieno mūsų švente, kurią švenčia jaunas ir senas, sveikas ir negaluojančias.

SOSTINĖS DIENŲ mugė, kaip ir kasmet pripildė senamiesčio gatves ir skverus amatininkų ir liaudies meistrų šurmuliu.

Tradiciniu tampa Žvėryno bendruomenės renginys RUDUO ŽVĖRYNE sukvietė ne tik žvėriniečius, bet ir kaimynus kartu palydėti praėjusią vasarą dar žalioje Neries pakrantėje, pabendrauti ir pasilinksinti kartu bendruomenės šventėje...

SOSTINĖS DIENOSE tradiciškai pasirodė Lietuvos etninių regionų atstovai. Šį kartą tai buvo Dzūkų diena. Suvažiavo šauniausi ansambliai, orkestrai kapelos, šokėjai iš visos Dzūkijos...

Katedros aikštėje ir Gedimino kalno papėdėje vyko šventė TAU VILNIAU! Skirta Neiįgaliųjų metams paminėti.

Ugnies skulptūrų reginys Lygiadienio ugnies žaidimai įprasmina rudens lygiadieniui būdingą mitologiją, žymi metą, kai dienos susilyginus su naktimi, šiltasis metų laikas pereina į šaltąjį. Aštuntąjį kartą rengiamoje misterijoje žiūrovai pamatė Ugnies, Vandens, Oro ir Žemės stichijoms skirtas ugnies kompozicijas, tradicinę kompoziciją – Aukos ožį, klausėsi ypatingos, rudens lygiadienio ritualui skirtos muzikos.

NOKIA PLUG-IN – tai garsiausias visų laikų šokių muzikos Brandas Lietuvoje, turintis pirmąjį šios sritys pozicijas ir garsus visoje rytų Europoje. 2003 metais buvo suorganizuoti 9 aukščiausio lygio renginiai, su žinomiausiais pasaulio dj'ais klube GALAXY. Visi renginiai susilaukė neregėto publikos susidomėjimo, į vidų nepatekdavo visi norintys, todėl 2004 m. buvo nuspręsta Nokia Plug-in perkelti į didesnę erdvę. 2004 m. įvyko 2 didžiulio susidomėjimo susilaukę šokių muzikos renginiai NOKIA PLUG-IN spring ir NOKIA PLUG-IN summer. Kiekviename jų apsilankė apie 4000 lankytojų. Kiekvienas renginys buvo išskirtinis tiek savo dekoracijų ir apipavidalinimo sprendimais, tiek Lietuvoje dar neregėtomis techninėmis (Garso, šviesos, lazerių, video grafikos) instaliacijomis.

Kiekviename renginyje grojo ar kitaip dalyvavo per 10 užsienio svečių, iš kurių 2 geriausiais pasaulyje laikomi Dj'ai

NOKIA PLUG-IN renginiai nuo kitų tokio pobūdžio renginių išsiskiria pasaulinio garso žvaigždžių gausa ir išskirtiniais techniniais bei dekoracijų apipavidalinimais:

- Labai galinga garso ir apšvietimo sistema.
- Kiekvienam renginiui gaminami specialūs ekranai ir specialiai jiems pritaikyta video grafika.
- Dekoracijos – kiekvienam renginiui dekoracijas kuria garsiausi dizaineriai. Litexpo parodų rūmai vienam vakarui tampa didžiausiu šalyje jaukiu klubu. Kiekvieną kartą dekoracijos

gaminamos pagal skirtingą koncepciją, todėl kiekvienas renginys būna išskirtinis, nepanašus į praėjusį.

- Nokia Plug-in renginiuose groja tik aukščiausias vietas pasauliniuose reitinguose užimantys DJ'ai. Nuo pat pirmųjų vakarėlių RENAISSANCE, panaudoję italų renesanso epochos tapybos kūrinius kaip savo prekinį ženklą, susikūrė išskirtinį įvaizdį. Dėl tiksliai ir kruopščiai parengto verslo plano, taip vadinamo „klubinio verslo standarto“, RENESSAINCE tapo pirmuoju klubu, kuriame kiekvieną savaitę grodavo 3 ar 4 aukščiausio lygio DJ'ai. RENAISSANCE reklama puikavosi kiekviename muzikiniame leidinyje. Susisdomėjimą vakarėliu lėmė ne vien prašmatni ir originali vaizdinė reklama, bet ir ypatingas dėmesys grojamai muzikai. Pirmuoju klubo rezidentu tapo Sasha, kuris sau į pagalbinkus pasikvietė tuomet dar niekam nežinomą John Digweed. Šie du DJ'ai „pagimdė“ RENAISSANCE skambesys. Kita vertus, RENAISSANCE iškėlė šiuos DJ'us į pačią viršūnę – jie tapo 2000-ųjų ir 2001-ųjų metų geriausiais. Sasha prisipažįsta – „tai vieta, kur buvo sukurtas mano skambesys. Tai klubas, kuris padarė didžiausią įtaką mano karjerai.“ Milžiniškas pasisekimas ir populiarumas RENAISSANCE komandą tiesiog privertė galvoti daugiau nei vien apie klubinius vakarėlius. 1999-aisiais imta bendradarbiauti su BIG BEAT. Tai buvo dviejų kompanijų turinčių panašius profesionalumo standartus, panašias idėjas, požiūrį į vakarėlių kokybę, susijungimas. Šios sąjungos rezultatas – MEDIA, dviaukštis pastatas Nottingham'e. RENAISSANCE tapo pramogų verslo gigantu, organizuojančiu pačios aukščiausios klasės vakarėlius, leidžiančiu populiariausios klubinės muzikos rinkinius. Tai lyg populiariausių pasaulio DJ'ų namai. Atrodė kad viskas prie ko prisiliečia RENAISSANCE yra geriausia.

Kitas žingsnis – RENESAINCE worldwide. Vakarėliai JAV, Italijoje, Ispanijoje, Norvegijoje, Vokietijoje, Rusijoje, Islandijoje, Vengrijoje, Olandijoje, Belgijoje, Singapūre, Honkonge, Taivanyje, Australijoje, Naujoje Zelandijoje ir kitur. RENAISSANCE tapo tarptautine kompanijasu privalomu atributu – kokybe.

2004 metų rugpjūtį RENAISSANCE aplankytų šalių sąrašas pasipildė dar viena šalimi – Lietuva. PURE PRODUCTION, vieninteliai RENAISSANCE atstovai Baltijos regione, į Klaipėdos klubą DADA pakvietė vieną populiariausių pasaulio DJ'ų – James Zabiela, o Spalio mėnesį, Vilniuje, klube GALAXY plokšteles suko RENAISSANCE senbuvis Pete Gooding.

Nekantriai laukiame Kalėdų – tai metas, kai ne tik mažieji, bet ir suaugę patiki stebūklais, kuriuos mums dovanoja šventiškai pasipuošęs miestas.

Miesto aikštėse sutvarka eglutės, gatves užlieja šventinių renginių šurmulys. Žiemos linksmybių centras – KALĖDŲ ŠALIS – šį kartą įsikūrė Vilniaus Lukiškių aikštėje. Vilniečių ir miesto svečių laukė kalėdinė mugė, čiuožykla ir daugybė kitų malonių staigmenų.

Katedros aikštėje tikinčiuosius džiugino prakartėlė. Iš televizijos bokšto sklindanti TŪKSTANTMEČIO ŠVIESA nušvietė atokiausius miesto kampelius.

Mokytojų namų kiemelyje prie laužo pasakų bobulė pasakojo pasakas ir vaišino visus žolelių arbata.

Vilniaus kongresų rūmuose įvyko labdaros renginys našlaičiams, vaikų globos namų ir internatų auklėtiniams, socialiai remtinų šeimų vaikams.

Kasdien vyko knygų mugė, susitikimai su įvairių kartų rašytojais, rengiamos netradicinės meninės akcijos: internetas, vaizdas ir garsas.

Įvyko Kalėdų giesmių koncertas skirtas žmonėms su negalia.

Bažnyčiose skambėjo Kalėdų muzikos aidai.

2006-ieji metai – Raudonojo šuns metai. Raudona – tai aistros, energijos, azarto spalva, todėl Kalėdinio vakaro programa buvo kupina ugningų emocijų.

Renginio vieta pavirtusi raudonąja oaze, išdekoruota raudonos spalvos draperijomis ir dekoracijomis, taip pat ir svečiai kviečiami pasipuošę vakarui tinkančiais raudonos spalvos rūbais, naudoja raudonus aksesuarus.

Prie durų svečius su raudono šampano taurėmis pasitinka padavėjai, raudonų kilimų keliu svečiai patenka į pagrindinę salę, kurioje prancūziškų “šansonų” fone jų laukia prancūziškos virtuvės vaišės bei gėrimai.

Kalėdiniam stalui įvairiais papuošimais, dekoravimu ir dermėmis, suteikėme vakarėlio tematiką atitinkančią – raudoną spalvą: raudonieji vynai, šampanai, kuo įvairiausi sūriai, delikatesinis paštetas su brendžiu, jūrų gėrybės, karštieji užkandžiai, desertai ir kt.

Viso Kalėdinio vakarėlio metu skamba įvairi foninė muzika, groja DJ Saga.

Pagrindinė vakaro atrakcija – “Raudonojo šuns maratonas”, – azartiškas, audringas žaidimas, bei aukcionas.

Vakaro svečiai komandomis ar pavieniui, norintys dalyvauti žaidime, gauna žetonus, už kuriuos gali įsigyti sau patinkantį šunį ir tapti jo šeimininku, arba statyti už išsirinktą šunį lenktynėse.

Visi “šunų savininkai” ridena didžiulį “kauliuką”. Kiek savininkas išridens – tiek jo šuo “kilometrų” ir nubėgs. Laimi tas, kuris pirmas atbėga iki finišo linijos. Trijų šunų, atbėgusių pirmųjų, šeimininkai ir statę už juos, pasidalina laimėtus žetonus.

Linksmybes tęsė aukcionas, kuriame vakaro svečiai už surinktus žetonus, gali įsigyti bet kurį šunį ar kitą su žaidimu susijusią simboliką.

Lietuvos roko ir popmuzikos apdovanojimai BRAVO – kasmetinis renginys, kuriame yra paskelbiami geriausi Lietuvos roko ir popmuzikos darbai, atlikėjai, kompozitoriai, instrumentalistai, muzikiniai įvykiai ir dėkojimai už nuopelnus muzikos srityje.

Kiekvienais metais augantis BRAVO apdovanojimų prestižas padarė šį renginį unikaliu kultūriniu renginiu.

BRAVO apdovanojimų ceremonija jau neabejotinai tapo svarbia Lietuvos muzikos pasaulio dalimi, be kurios jis paprasčiausiai nebeįsivaizduojamas. Kadangi tik vienintelių BRAVO apdovanojimų laureatus renka kompetentinga vertinimo komisija, sudaryta iš daugiau nei 60 narių: prodiuserių, laidų vedėjų, muzikologų, šou pasaulio atstovų ir kt., gauti šį apdovanojimą kiekvienam muzikos pasaulio atstovui – ne tik šlovės bei populiarumo, bet ir kokybės ženklas.

UAB „Vilniaus duona“ per kelerius pastaruosius metus ne tik drauge su kitomis bendrovėmis dalyvavo siekiant rekordų, bet ir pati savarankiškai tapo rekordininke. Iš viso bendrovės „sąskaitoje“ – aštuoni Lietuvos rekordai.

1998 m. rugpjūčio 14 d. bendrovė iškepė ir suvėrė ilgiausią traškučių virtinę. Iš daugiau kaip 79 tūkstančių vienetų „Arbatinių“ traškučių suverta vieno kilometro ilgio virtinė svėrė 803 kilogramus. Ilgiausia traškučių virtinė buvo iškepta tarptautiniui gatvės renginių festivaliui „Vilniaus dienos’98“ ir karnavalinės eisenos nuo Nepriklausomybės aikštės į Sereikiškių parką metu išdalinta festivalio dalyviams. Traškučių virtinę nešė 230 žmonių.

2000 m. gegužės 9 d. parodos „AgroBalt 2000“ atidaryme užregistruota ilgiausia sviestainių eilė, kurios ilgis – 39 metrai 71 centimetras. Šis rekordas priklauso AB „Vilniaus mėsos kombinatas“, AB „Vilniaus duona“, UAB „Vilniaus margarino gamyba“. Ilgiausiai sviestainių eilei pagaminti sunaudota 210 ilgų prancūziškų batonų, 24 kg parūkytų ir 25 kg virtų dešrų, 50 kg agurkų bei salotų, ridikų ir paprikų.

2001 m. rugpjūčio 22 d. Vilniaus miesto šventei „Sostinės dienos“ bendrovė iškepė ilgiausią „Sostinės“ duonos kepalą. 2 metrų 10 centimetrų ilgio ir 35 centimetrų pločio duonos kepalas, svėręs 26 kilogramus, Kalnų parke buvo suvalgytas per 15 minučių.

2001 m. rugpjūčio 25 d. UAB „Vilniaus duona plus“ visuomenei pristatė didžiausią tapybos darbą ant sienos. Grandiozinis piešinys, kurio ilgis siekė 139 metrus, aukštis – 2 metrus, buvo užregistruotas „Lietuvos rekordų knygoje“.

2003 m. rugsėjo 21 d. Vilniaus miesto šventės „Sostinės dienos“ dalyviams ir svečiams bendrovė patiekė 130 kilogramų svėrusį rekordinio dydžio meduolį: jo skersmuo siekė vieną metrą ir 21 centimetrą, o aukštis – 40 centimetrų. Meduolį nešė 8 pietų Lietuvos galiūnai. Šis meduolis po šventės buvo padovanotas Labdaros ir paramos fondui „Visos Lietuvos vaikai“ (SOS Vaikai).

2004 m. gegužės 30 d. festivalio „Mes – pasaulis“ finalinio koncerto metu užregistruotas pagerintas ilgiausios sviestainių eilės rekordas. Šįkart ji nusidriekė 175 metrus. Gaminant šią sviestainių eilę, buvo sunaudota 70 kg forminės pjaustytos sumuštinių duonos ir 24 kg šokoladinio kremo „Alisa“.

2004 m. rugsėjo 11 d. Vilniaus miesto šventei „Sostinės dienos“ bendrovė iškepė beveik dvigubai sunkesnę duonos kepalą nei prieš trejus metus. Jo svoris siekė 51,2 kilogramo, o šventinėje eisenoje jį nešė keturi šalies galiūnai. Šis duonos kepalas savo pirmtaką lenkė ir ilgiu bei pločiu: pastarojo ilgis 2 metrai 15 centimetrų, o plotis – 50 centimetrų. Ilgiausia duona buvo iškepta pagal tradicinę „Vilniaus duonos“ receptūrą. Jai iškepti sunaudota: 35 kg miltų, 21 kg vandens, 0,6 kg druskos, 0,07 kg kmynų, 0,03 kg mielių. Tešla didžiausiam duonos kepalui buvo užmaišyta prieš dvi dienas. Visas gamybos procesas – nuo tešlos užmaišymo iki duonos ištraukimo iš krosnies – užtruko 12 valandų. Duona krosnyje kepė dvi su puse valandos. Kepalą formavo 4 kepėjai, o į krosnį pašovė ir ištraukė 6 kepėjai.

Europa - žemynas, kuriame yra daugiau kaip keturiasdešimt valstybių. Na, o kiek šalių - tiek švenčių ir tradicijų. Dauguma valstybių venčia ne tik tarptautines, bet ir savo kraštui būdingas šventes. Tarkim, Ispanija visus metus sukasi įvairiausių fiestų sūkuryje, Belgijoje rengiama per

du šimtus švenčių bei eitynių. Nors mūsų kaimynai (švedai, suomiai, norvegai ir kt.) nepasižymi švenčių gausa, tačiau jie švenčia labia savotiškas šventes, pavyzdžiui, Žuvies dieną.

Tradicinės Europos šventės

Populiariausios Europos šventės turbūt yra: Kalėdos, Naujieji metai, Užgavėnės, Velykos ir Melagio diena. O kaip jas švenčia skirtingos šalys?

Žiemos išvaymo šventė (Užgavėnės)

Ispanija. Šioje pavasario pradžios šventėje, kuri vyksta kovo 19 dieną įspūdingais ugnies stulpais sudeginamos visos šalčius pergyventi sugebėjusios blogio apraiškos. Išsistą savaitę, nuo kovo 12 iki 19, visas miestas žavisi daugiau nei šimtu vadinamųjų falų - metro aukščio figūrų iš papjė - mašė, kol pagaliau, kovo 19, "del foc" naktį jos uždegamos. Kiekvieną vidurdienį Rotušės aikštėje rengiama vadinamoji "Mascleta". Užtaisoma tūkstančiai patrakėlių, prapliumpa tarškynės. Kovo 19 čia, kaip ir visoje Ispanijoje, pradedamas koridos sezonas - įvyksta pirmosios kovos.

Anglija. Dieną prieš gavėnią Britanijoje prikepama gausybė blynų, idant jie palaikytų liaudies gyvastį per ateinantį pasninko ir atgailos laikotarpį. Ypač populiarios lenktynės su blynais.

Lenktyniaujama gatvėse ar žaidimų aikštelėse su blynais ir keptuvėmis rankose.

Velykos

Švedija. Švedijoje Velykos iki šiol yra religinė šventė ir visa Velykinė savaitė turi iškilmingumo aureolę. Šią savaitę netinkamas laikas jungtuvėms ar krikštynomis, tik neseniai Didįjį Penktadienį Švedijos kino teatruose pradėti rodyti filmai.

Kristaus įžengimas į Jeruzalę švenčiamas ne palmių šakelėmis, kurių Švedijoje nėra, bet gluosnių. Jų parsinešama į namus, kad laiku prasiskleistų lapeliai. Lietuvoje tai - Verbų sekmadienis.

Su Velykomis susiję ir kai kurie prietarai. Tikima, kad Velykų savaitę labai suaktyvėja raganos ir tamsiosios jėgos. Nuo jų saugomasi deginant laužus, šaudant raketas, virš durų piešiamais kryžiais, žvaigždutėmis ir kitais šventiniais simboliais, po slenksčiu padedama psalmių knyga. Populiarūs velykiniai laiškėliai, kurie slapčiomis metami į pašto dėžutes.

Populiariausias maistas - kiaušiniai, kurie valgomi Velykų sekmadienio išvakarėse. Nors kiaušiniai dažomi, tačiau jie nėra tokie puošnūs ir gražūs kaip daugelyje Europos šalių.

Balandžio pirmoji (Melagių diena)

Švedija. Balandžio pirmąją, kad ir kokio amžiaus būtum, turi būti pasirengęs apkvailinimui. Juokai būna įvairūs ir juokiasi visi. Pastaruoju metu labai vykusiai juokauja ir žiniasklaida. Vienas labiausiai nusisėkusių televizijos juokų buvo paskelbtas išradimas apie tai, kaip iš nespaltoto vaizdo televizoriaus pasidaryti spalvotą: esą reikia ant ekrano užmauti nailoninę kojine. Tą vakarą daugelis šeimų praleido prie televizoriaus žiūrėdami į savo suplėšytas kojines ir laukdami pasirodant spalvų!

Anglija. Atrodo, melagių dieną britai priima daug entuziastingiau negu kitų tautų gyventojai. Pokštus krečia net BBC ir nacionaliniai laikraščiai. Ta proga juose gausu keistų, užmaskuotų arba tiesių ir atvirų reportažų (pvz., vyriausybė neva planuojanti iškeldinti Trafalgaro aikštę). Pokštauti priimtina iki vidurdienio, bet patartina būti budriam visą dieną.

Darbo žmonių šventė

Švedija. Gegužės 1-osios šventė turi senesnę istoriją nei Valborgo festivalis. Tai proga išeiti visai dienai iš namų, rengti įvairias varžybas ir žaidimus. Ypatingas vaidmuo tenka kiaušiniams. Dabar Gegužės 1oji pirmiausia yra Darbo žmonių šventė, kai vyksta paradai, sakomos kalbos. 1938 m. Gegužės 1-oji buvo paskelbta valstybine švente.

Motinos diena

Švedija. Motinos diena švenčiama paskutinį gegužės sekmadienį. Į Švediją ši šventė atkeliavo iš Amerikos 1919 metais. Buvo išleista knygelė, aiškinanti, kaip reikia tą dieną elgtis: iškelti vėliavą, atnešti Mamai pusryčius į lovą, leisti jai tą dieną pailsėti, dainuoti jai dainas, deklamuoti eiles, prašyti atleidimo ir žadėti būti geriems. Gyvenantys atskirai vaikai siunčia tą dieną sveikinimus. Šventė tapo populiari po 1930 metų, kai ją pradėjo švęsti bažnyčia ir mokykla. Motinos dienos šventėje nemažas komercijos vaidmuo. Dovana Motinai tapo privalomu šventės, o pati šventė panaši į gimtadienį atributu.

Ilgiausios metų nakties šventė (Joninės)

Švedija. Pagal bažnyčios kalendorių birželio 24 diena skiriama šventam Jonui Krikštytojui, ir daugelyje šalių šventė vadinama šv. Jono vardu. 1950 m. Švedijoje buvo priimtas nutarimas švęsti Vidurvasario (ilgiausios dienos) šventę arčiausią prie 24 dienos savaitgalį.

Šventės rytą švedai puošia savo namus, mašinas, bažnyčias ir šokių aikšteles gėlių girliandomis ir medžių lapais. Po pietų jie susirenka prie gegužinio stulpo, kurį turi kiekvienas kaimas ir miestas. Prasideda šokiai. Labai populiarios šventės Dalarmoje, kur suplaukia tūkstančiai švedų ir turistų. Stokholmo gyventojai mėgsta išvykti į vieną iš nedaugelio netoli miesto esančių salų, kiti teikia pirmenybę muziejui po atviru dangumi, kuris yra Skansene.

Tos dienos valgis - silkė su šviežiomis bulvėmis ir braškių desertas.

Ši šventė irgi susijusi su tam tikrais prietaisais. Tikima, kad tą naktį surinkta rasa gali išgydyti nuo daugelio ligų. Tam pačiam tikslui renkami ir kiti augalai. Jei pasiseks, galima pamatyti žydint papartį (!). Pasidėjus po pagalve septynių ar devynių pievų gėlių puokštę, galima susapnuoti būsimą vyrą ar žmoną. Kitas būdas ateičiai nuspėti - užvalgyti "sapnų silkės" ar labai sūrios "sapnų košės".

Visų Šventųjų diena

Švedija. Tai palyginti nesena šventė Švedijoje. Pirmojoje šio šimtmečio pusėje iškilo reikalas pagerbti ir paminėti mirusius gimines ir draugus. Turėjo įtakos ir du pasauliniai karai bei kontaktai su katalikų kultūra. Visų Šventųjų diena minima nuo 1952 m. ir švenčiama šeštadienį po spalio 30 dienos. Kapai puošiami vainikais ir gėlėmis, o naktį kapinėse uždegamos žvakutės.

Kalėdos ir Naujieji metai

Švedija. Kalėdos - palyginti nesena šventė Švedijoje, kuri ilgiausiai trunka. Moksleiviai turi kelių savaitių atostogas. Šventės kulminacija - Kalėdų išvakarės, gruodžio 24 diena.

Su Kalėdomis susiję daug tradicijų: Kalėdų eglutė, ypatingi patiekalai, Kalėdų nykštuko - "tomte" - apsilankymas.

Kalėdų eglutės tradicija atkeliavo 1700 m. iš Vokietijos, bet tik šį šimtmetį tapo neatskiriamu šventės atributu. Kalėdų išvakarėse negalima dirbti jokių darbų, išskyrus gyvulių priežiūrą. Tradicinei vakarienei pateikiamas kumpis, šaltiena, ryžių košė, specialiai pagaminta žuvis. Viena šventės tradicijų - visos šeimos susibūrimas prie katilo su kumpio sultiniu ir valgymas mirkant į jį duoną.

Po vakarienės laikas pasirodyti Kalėdų nykštukui. Buvo tikima, kad jis gyvena po namo ar daržinės grindimis. Jis atneša kalėdines dovanas. Dažnai juo būna persirengęs vienas iš šeimos narių.

Ankstų Kalėdų rytą šeima eina į bažnyčią. Kadaisė buvo įprotis po pamaldų lenktyniauti rogenis. Buvo manoma, kad nugalėtojas susilauks gero ateinančių metų derliaus.

Naujieji metai Švedijoje sutinkami panašiai kaip ir kitose šalyse. Priešingai nei per Kalėdas, kai žmonės užsidaro namuose ir gatvės ištuštėja, Naujųjų metų naktį gatvėse pilna žmonių.

Anglija. Trečiąją Kalėdų švenčių naktį dešimtys tūkstančių britų praleidžia gatvėse - kūrena laužus, šildosi po polietileniniais apsiaustais žvakučių ugnėle ar siaučiasi į kailinius laukdami ryto, kuomet bus atidarytos parduotuvės - prasidės kasmetinis didysis kalėdinis išpardavimas. Ši tradicija labai sena. XVII a., Anglijos monarchų Vilhelmo ir Marijos valdymo laikais, Kalėdų naktį gyventojai triukšmingai linksmindavosi. Ilgos išgertuvės baigdavosi kovomis ir peštynėmis: buvo daužomos stiklinės parduotuvių ir uždegų vitrinos, langai, išvartomos prekės. Todėl gruodžio 26 d. prekyviečių vitrinos būdavo uždangstomos, o kitą rytą parduotuvių savininkai liaudžiai nuraminti sumažindavo prekių kainas. Tokių masinių riaušių laikas Didžiojoje Britanijoje nuėjo į nebūtį, o tradicija liko: dauguma didelių prekybos įstaigų gruodžio 26 d. nedirba, bet per šimtmečius žmonės taip priprato prie kalėdinio išpardavimo ir nemažų nuolaidų, kad daugelis gyvena nuo "seilo" iki "seilo" - visus metus kaupia pinigus ir vienu ypu juos išleidžia. Nuolaida gali siekti net 95 procentus. Praėjusiais metais viena pirkėja išigudrino nusipirkti garsaus prancūzų modeliuotojo vakarinę šilko suknelę tik už 9 svarus sterlingų.

Italija. Keičiantis metams, italai švenčia tris šventes: Kalėdas, Naujuosius metus (šventė prasideda Šventojo Silvestro dieną) ir sausio 6-ąją - Epifanijos (Trijų Karalių) dieną, kai geroji ragana - senutė Befana - atneša vaikams dovanų ir sudeda jas į megztas kojines. Ši senutė nuo Kalėdų Senelio skiriasi tuo, kad moka skraidyti ir dovanų įmeta pro kamina, o jeigu jo nėra - padeda balkone arba prie durų. Beje, blogiukams ji dalija anglį, todėl Italijoje populiari juoda aštrių kampų anglis imituojanti Befanos karamelė. Italai sako: "Kalėdos namie, šeimoje, Naujieji metai - su draugais, nuošalėje". Šv. Silvestro dieną rengiamos masinės vaikštynės, daugelis užsisako staliuką restorane, o tie, kurie lieka namie, dengia stalą "didžiajai vakarienei". Tą naktį šokiai, žaidimai, vaikštynės, petardų pokšėjimas tęsiasi iki ryto. Italijos pietuose tradiciškai pro langus išmetami seni baldai.

Vatikanas. Pagrindinė katalikiškojo pasaulio eglutė sužiba Šv. Petro aikštėje Vatikane. Po eglės paprastai statoma didžiulė prakartėlė: maketas, meniškai vaizduojantis evangeliką Kristaus gimimą gyvulių tvarte. Beveik kiekviena šeima Apeninuose laiko pareigą savo namuose kartu su eglute pastatyti atitinkamą prakartėlę - pirktą suvenyrų parduotuvėje arba drožinėta savo rankomis medžio. Ši tradicija atsirado 1223 m.

Naktį iš gruodžio 24 į 25 d. Romos popiežius Jonas Paulius II Šv. Petro bazilikoje laiko tradicines kalėdines mišias "Urbi et orbi" ("Miestui ir pasauliui").

Prancūzija. Prancūzai Kalėdas ir Naujuosius metus prilygina "stichinei nelaimei". Svarbiausia - sukaupti kuo daugiau produktų, nustebinti visko mačiusius svečius ir nepersivalgyti. Be visų įmantrybių, kurias prancūzai ruošia naujametiniam ir kalėdiniam stalams, būtini "favoritai" yra šampanas, lašiša, žasų kepenėlių paštetas "fua gra", juodieji ikrai ir šokoladas. Tai, kad tikrasis

šampanas gaminamas iš vynuogių, augančių Šampanės provincijos šlaituose, žinoma visiems. Bet kuo ypatingas prancūzų virtuvės delikatesas - žąsų kepenėlių paštetas? Pasirodo, tam dirba visa gvardija žmonių. Pirmiausia žąsų auginimo fermose sutrikdoma normali šių naminių paukščių medžiagų apykaita ir pasiekama, kad hipertrofuotųsi kepenys. Būtent iš tokių kepenėlių ir gaminama "fua gra", kurios kaina prilygsta juodiesiems ikrams.

Tarp Kalėdų ir Naujųjų metų prancūzai turi savaitę nemokamų atostogų ir praleidžia jas nuolat lankydamiesi pas gimines ir draugus, nepamiršdami per "pauzes" priimti svečių ir savo namuose. Kaip išverti šį "gastronominį maratoną"? Klausimas nelengvas. Todėl nenuostabu, kad net solidūs laikraščiai, pavyzdžiui, "Figaro", ištus puslapius skiria patarimams, kaip gydytis nuo kalėdinio persivalgymo. Vargu ar tos rekomendacijos gali padėti, jei net šeimos pietums siūloma: švieži vaisiai, žalios salotos, austrės ir omarai, kepta lašiša su padažu, kalakutas su obuoliais ir bruknėmis, baltoji kiaulienos dešra, ikrai, "fua gra", šokoladas.

Vokietija. Daugumai biurgerių Kalėdos yra pati romantiškiausia šventė, todėl stengiamasi jas sutikti laikantis senųjų tradicijų - giminių ratelyje su įprasta eglute, žvakėmis, dovanomis, dainuojant dainas. Prieš Kalėdas Vokietijoje priimta sudarinėti norų ir troškimų sąrašus. Jeigu tikėtume istorikais, kalėdinės eglaitės "tautybė" - vokietė. Pirmą kartą mintis papuošti medį atėjo Fraiburgo miesto kepėjų cecho pameistriams. 1419 m. jie apkarstė eglę obuoliais, kriaušėmis, riešutais, sausainiais, popieriniais žaisliukais ir pastatė vietinėje katalikų vargšų ligoninėje. 1966 m. Petras Pirmasis eglutės puošimo idėją parvežė į Rusiją. 1848 m. pirmoji kalėdinė eglutė papuošta JAV.

Svarbiausia metų diena vokiečių vaikams yra gruodžio 6-oji. Rytą, vos prabudę, jie strimgalviais lekia prie židinio arba prie laukųjų durų, kad susirastų kojinę arba suvenyrinę batą, pilną saldžių dovanų. Gardumynus mažiesiems atneša senukas Santa Nikolajus. Ateina jis, kai iki Kalėdų lieka daugiau nei dvi savaitės. Beje, Vokietijoje iki šiol niekas nežino, kaip tas Santa Nikolajus atrodo. Tai jis žilabarzdis senelis su kailiniais ir gobtuvu, tai jis - katalikų šventikas, vilkintis sutaną, su lazda rankose.

Laukti Kalėdų vaikams padeda spalvingi kalendoriai-siurprizai (apimantys visą adventą - nuo gruodžio 1 iki 24 d.).

Rytą, atversdami dar vieną tokio kalendoriaus langelį, mažyliai randa po juo įdomų paveiksluką arba mažą žaisliuką, gardumyną. Pietų Vokietijoje, be įprastų puošnių eglučių, daugybės kvepiančių žvakių, ir šiandien kepami ypatingi figūriniai sausainukai - "špringerle" ("šokliukai"). Bavarijoje tokių sausainių tradicijai - jau 300 metų.

Vokiečiai apskritai mėgsta artimiesiems ir draugams teikti dovanas, bet ši aistra ypač sustiprėja artėjant Kalėdoms. 77 procentai biurgerių laiko savo pareiga apdovanoti artimuosius. 49

procentai vokiečių mažoms dovanėlėms išleidžia 150-300 eurų, 17 procentų - iki 450 eurų, 14 procentų - iki 750.

Šveicarija. Brangiausia pasaulyje eglė buvo papuošta Ženevoje: 18 metrų aukščio miško gražuolė turėjo nustebinti pasaulį savo neįprastomis grožybėmis. "Žaisliukų" vaidmuo teko didžiuliams skaidriems plastmasiniams burbulams, kurių viduje - o stebukle! - spindėjo rubinais ir smaragdais išdabinti auksiniai laikrodžiai, moteriški papuošalai su briliantais, kitos brangenybės. Visa tai sugalvojo garsi laikrodžių ir juvelyrinė firma "Pjažė". Tiesa, tokia puošni eglė buvo vos kelias valandas. Kitą dieną prestižinių parduotuvių savininkai padėjo po eglute gražių dėžių su dovanomis. Kiekviena jų simbolizavo 2 tūkstančių dolerių įnašą, skirtą neturtingų šeimų vaikams remti.

Suomija. Svarbiausias Kalėdų Senelis gyvena toli šiaurėje, suomių žemėje, Laplandijoje. Suomijoje jį vadina Juolupukiu - Kalėdų Dėde. Jo namai stovi ant Korvatunturi kalvos, o jo "kontora" įsikūrusi mažame kaimelyje, pačiame Poliariniame rate. Ten yra jo dirbtuvės ir pašto skyrius, kur kasmet suplaukia maždaug pusė milijono laiškų iš daugiau kaip šimto pasaulio šalių. Laiškuose vaikai patiki gerajam Dėdei slapčiausias svajones, prašo pagalbos arba patarimo. Rašo ir tėvai, kurie pageidauja, kad jų vaikams kalėdiniai ir naujametiniai sveikinimai ateitų tiesiai iš Laplandijos. Visi prašymai išpildomi, jeigu iš anksto užmokama už specialias firmines atvirutes ir siuntimo išlaidas. Galiama užsisakyti ir dovanų. Pats Juolupukis nesugeba atsakyti į visus laiškus, už jį tai daro didžiulis būrys "nykštukų", mokančių nemažai užsienio kalbų.

Suomijos Santa Klausas pagrindinis pragyvenimo šaltinis - turizmas. Daugelis vaikų svajoja pamatyti "tikrąjį" Kalėdų Senelį, todėl čia kiekvieną žiemą atvažiuoja dešimtys tūkstančių turistų iš įvairių pasaulio šalių. Na, o tie, kurie nori parašyti (ar per atostogas nuvykti) į Laplandiją, kreipkitės adresu: Santa Claus, 96930 Arctic Circle, FINLAND.

Čekija. Čekijoje Naujaisiais metais pakvimpa jau lapkričio pabaigoje. Pagrindinėse miesto aikštėse ir prieš didesnius prekybos centrus pastatomos eglės, namų languose uždegamos margaspalvės girliandos, o žmonės suskumba pirkti dovanėlių. Pirmoji kalendorinė šventė, žyminti nepastebimai artėjančių senųjų metų pabaigą, - lapkričio 6-oji, šv. Mikalojaus diena. Tą dieną į miestų gatves išeina tradiciniu Santa Klausas kostiumu persirengę čekų vaikų taip laukiami Mikulašai. Beje, Santa Klausas vardas yra ne kas kita kaip kadaise suamerikietintas olandų kolonistų Santa Nikolaus - tas pats "Mikulašas". Tik, priešingai negu amerikietiškas pirmtakas, čekų Mikalojus nerūko pypkės ir neavi kerziniiais batais.

Dovanėles vaikams Mikulašo vardu čekų šeimose tradiciškai įteikia tėvai, sakydami, jog tai atnešė Mikulašas. Dažniausiai vaikai ta proga gauna kokių nors saldumynų: šokolado, saldainių. Kaip įprasta, "rimtesnės" dovanos paliekamos Kalėdoms arba Naujiesiems metams.

Po lapkričio 6-osios Naujų metų nuotaikomis ima gyventi visi - net ir tie, kuriems tą dieną Mikulašas užmiršo atnešti lauktuvių. Svarbiausia, kad sulig trumpėjančia dienos trukme laikas imamas skaičiuoti atvirkščiai: pagal tai, kiek dar liko iki Naujų metų. Žmonės skuba dar dviem trimis savaitėms likus ligi Kalėdų apsirūpinti "Kalėdų medeliu" (čekiškai eglutė - "stromeček" - reiškia medelį), nes ekologiškai neparastai nualintoje Čekijoje gauti gerą eglutę nėra jau taip lengva. Todėl daugelis perka didesnes pušų šakas, kurias galima puikiai pritaikyti prie buto interjero. Gruodžio pradžioje staiga ištuštėja aukštųjų mokyklų auditorijos, o smuklės prisipildo lankytojų jau ankstyvą popietę. Čekų visuomenė yra gana supasaulieji, todėl advento tradicijos čia nėra giliai įsišaknijusios. Žmonės, pavargę nuo metų naštos, prieš pradėdami Naujuosius, nori atsipalaiduoti, jokių būdų ne susikaupti ir pan. Išaušus Kalėdų rytui, iki Naujų metų nakties lieka jau visai nedaug, o pagrindinės šventės jau yra atšvęstos. Čekijoje, kaip ir kitose buvusiose socialistinėse Rytų Europos šalyse, komunistiniam režimui nepavyko užgožti Kalėdų šventės tradicijų pompastiškais Naujų metų sutikimais. Čekų visuomenė liko ištikima savo tėvų tradicijoms, todėl ir šiandien jai Naujų metų diena, kaip ir Lenkijoje, vadinama "Silvestru", yra "antrarūšė" šventė, žyminti daugiau geografinę ir laiko nei tikrąją metų takoskyrą.

Kalėdas čekai, kaip ir kitos pasaulio krikščioniškos tautos, dažniausiai sutinka su šeima namuose, o per "Silvestrą" stengiamasi išvažiuoti kur nors už miesto, į kokią nors "chatą" ar "chalupą". Pastaruoju metu čekai vis dažniau vietą naujamečiam baliui pasirenka kokioje nors užsienio šalyje. Ir atvirkščiai, į Pragę per "Silvestrą" suvažiuoja daugybė turistų iš įvairių pasaulio šalių. Naujų metų turizmas Prahoje klestėti klesti: kasmet palydėti nueinančių metų į šį senovę alsuojantį miestą atvyksta vis daugiau nuo šiuolaikinio gyvenimo ritmo pavargusių žmonių iš svetur. Pastaruoju metu tokių vis dažniau pasitaiko ir iš Lietuvos.

Tačiau, prieš važiuodamas į Pragę, kiekvienas turistas turėtų žinoti, kad gruodžio 31-ąją duris lankytojams užveria didžioji dalis šalies smuklių bei restoranų. Paskutinį senųjų metų vakarą veikia tik tai brangūs restoranai ir kitokios pasilinksminimo įstaigos. Todėl keliauninkams iš Lietuvos tokiu atveju būtų labai pravartu pasiimti su savimi krepšelį naujamečių vaišių. Beje, Prahoje nerekomenduotina per daug "sklaidytis" ant Karolio tilto akmeninių turėklų - galima lengvai nuslysti. Prieš porą metų vienas turistas iš Naujosios Zelandijos, šventės "Silvestrą" Čekijos sostinėje, neišlaikęs pusiausvyros nukrito nuo šio tilto ir Vltavoje nuskendo.

Tačiau, nepaisant to, Naujų metų naktį čia visada triukšminga ir judru. Miestą užlieja įvairiausių pasaulio kalbų padriki garsai, ir tada Praha dažnai atrodo tartum svyrinėjantis Babelio bokštas, kurio statytojai - pasaulio tautų atstovai - pakriko kas sau. Gruodžio 31-ąją dieną, lygiai 12 val. nakties, senamiesčio gatvėje pasigirsta šūviai - ne, Prahoje šaudoma ne iš ginklų, bet iš

šampano butelių, kurių žmonės atsineša į aikštę. Po to išgerti buteliai sudaužomi ir sutrupinami į senąją aikštės grindinį.

Ispanija. Naujų metų iškilnių karnavalas, kuriuo atsisveikinama su senaisiais metais. Kaukėtos būtybės cituoja praeities įvykius - ir daro tai linksmi. Gatvės vaidinime pasirodo "karočos" (du velniai su ožių ragais ir ilgaplaukėmis kaukėmis bei žnyplėmis iš jaučio ragų) ir "guapos" ("gražuoliai"). Jie žarsto ant žmonių pelenus. Šventė prasideda 11 valandą ir vyksta visose gatvėse maždaug iki 18 valandos. Jai baigiantis ir senas, ir jaunas šoka priešais bažnyčią.

Trys šv. Karaliai

Ispanija. Oficialiosios šventės išvakarėse Trys šventieji Karaliai 18 valandą darda išmargintais vežimais nuo Calle Alcalá gatvės pro Puerta del Sol vartus, toliau - Calle Mayor gatve iki Plaza Mayor. Ispanijoje Trys šventieji Karaliai neša vaikams dovanų. Per Kalėdas Ispanijos paštu Trims šventiesiems Karaliams plaukia tūkstančiai laiškų, kuriuose vaikai išsako savo norus. Gatvių eitynės yra spektaklis, skirtas pasižmonėti ir paganyti akį, dovanos dalinamos tik kitą dieną namuose.

Tradicinės tik vienai šaliai būdingos šventės

O dabar pasidomėkime, kokios spalvingos šventės ir kokie unikalūs festivaliai vyksta skirtingose šalyse.

Švedija

Valborgo festivalis

Švedija. Valborgo festivalis, kuris vyksta balandžio 30 dieną, Valpurgijos naktis, šv. Valpurgijos išvakarės. Tuo metu į pietines šalies provincijas jau būna atėjęs pavasaris, nors šiaurėje jo dar reikia gerokai palaukti. Bet tai vakaras, kai švedai sveikina pavasarį. Šventė labai populiari universitetuose. Iki vėlyvos nakties netyla kalbos, dainos ir himnai, sveikinantys šviesą ir saulę, tamsos ir žiemos pabaigą. Vyksta įvairūs vakarėliai.

Kiti sveikina pavasarį kurdami laužus. Anksčiau kurti didelius laužus buvo įprasta šalies rytuose, dabar jie kuriami visoje centrinėje dalyje.

Dvyliktoji naktis

Švedija. Sausio 6-7 dienomis lyg ir pratęsimas Kalėdos. Vaikai dar namie, o ir tėvai dažnai tą dieną nedirba. Senais laikais buvo tradicija Dvyliktąją naktį vaidinti Kalėdų istoriją, bet dabar jau to nėra. Nuimamos eglutės, vyksta vakarėliai. Kartu pažymimas ir Knuto vardadienis. Be šių švenčių, švedai švenčia ir Užgavėnės bei Gavėnią, savo vėliavos dieną Birželio 6-ąją, vasarą palydi Vėžių vaisėmis, o rudens pradžioje švenčia dar dvi šventes: Raugintų strimelių ir

Ungurių. Lapkričio 10 d., šv. Martyno išvakarėse, įvairiose vietose, dažniausiai restoranuose, renkasi iš Skonės kilusieji pasimėgauti žąsiena. Lapkričio 13-oji - šv. Liucijos diena - vienintelė unikali švedų šventė.

Gana naujas paprotys - Advento pagerbimas deginant žvakes. Į pailgas žvakides sustatomos keturios žvakės. Pirmąjį advento sekmadienį - uždegama pirmoji žvakė, antrąjį sekmadienį - antroji ir trečioji, o paskutinį sekmadienį - ketvirtoji. Statomos žvakės ir ant palangių, dabar vis dažniau panaudojant laiptuotos piramidės formos žvakides.

Ispanija

Santa Cruz de Tenerife karnavalas

Dvi savaites (iki kovo 1 dienos) Kanarų salos Tenerifės mieste Santa Kruze vyksta garsiausias Ispanijos karnavalas. Temperamentu ir spalvų prašmatnumu jis gali varžytis su Rio de Žaneiro karnavalu. Ištisas dienas trupės žygiuoja gatvėmis. Pirmąjį šventės antradienį vyksta pagrindinės eitynės: pro maskaradiniais kostiumais apsirengusius žiūrovus traukia didžiulė braziliško stiliaus minia, vaikų ir suaugusiųjų muzikiniai ansambliai. Pelenų trečiadienį karnavalas būna "laidojamas". "El entierro de la Sardina" - taip vadinama ilga laidotuvių procesija - neša milžinišką sardinę, pagamintą iš papjė - mašė.

"Fiesta del Pero - Palo"

Pero - palo yra skudurinė, medine galva lėlė, kurią žmonės tris dienas nešioja po miestelį, dundėdami būgnais ir giedodami "peropaleras". Sekmadieninio karnavalo metu Pero - Palo simboliškai užpuola teisėją tai vadinama "La Judia" (☐). Svarbiausioji diena yra antradienis. 9 valandą raitas ant asilo vyriškis juodai išdažytu veidu paskelbia nuosprendį. Po to šėlstantys paaugliai siauromis gatvelėmis tampo asilą už virvės. 15 valandą skelbiamas moliūgų atsišaukimas. "Kalabaseros" - moliūgininkai, jaunuoliai su lazdomis - "muša" tuos, kurie nori pasirašyti už Pero - Palo. Po eitynių per miestelį Pero - Palo sušaudomas pagrindinėje aikštėje.

"Festival de Los Patios Cordobeses"

Gegužės 3-ioji laikoma Gegužės Kryžiaus diena. Gatvėse ir aikštėse išpuošti altoriai su Gegužės Kryžiumi. Visą savaitę vakarais keliaujama nuo altoriaus prie altoriaus. Ten šokamas "Sevilanas" ir geriamas šeris. Gegužės Kryžiaus savaitės proga rengiamas puošniausio gėlių kiemelio - "Patios" - konkursas. Vidiniai kiemeliai išpuošiami margais gėlių vazonėliais ir žalumynais. Tam tikru laiku jie paliekami atviri, kad lankytojai galėtų juos apžiūrėti. Įprasta palikti juose mažą vazonėlį naujoms gėlėms. Turizmo biure galima rasti planą, kuriame nurodytos jų lankymo valandos. Tikslios šventės datos reikia pasiteirauti, nes tai - kilnojama

šventė.

"Batalla del Vino"

Po mišių (jų pradžia 8 valandą), laikomų San Felixo koplyčioje, ant vienos kalvų prasideda vyno mūšis - visi prieš visus. Išlaistoma apie 1000 litrų fermentuoto vyno. Skubiai nugirdomas kiekvienas, kuris iš nuostabos pernelyg plačiai išsižioja. Vynas atsigabenamas flakonuose nuo tualetinio vandens, medikiniuose švirkštuose, vynmaišiuose, vandens pistoletuose, gaisrininkų švirkšlėse arba vonelėse. Po mūšio, jau miestelyje, įraudę priešai vieningai įkaušta, šitaip atšvęsdami pergalę. Kiti mieliau išsimaudo upėje. Apsirenkite dėvėtais baltiniais arba pigiais rūbais.

"San Fermes"

Žymiausios ir gausiausiai lankomos "Encierros" (bulių eitynės) Ispanijoje pradedamos liepos 6 dieną 12 valandą patrakėlės šūviu iš Rotušės balkono, po kuriuo susirenka šimtai žmonių. Rotušės aikštė virsta vilnijančia raudonų skepetų jūra. Po to viskas būna aplaistyta šampanu ir apdrabstyta miltais bei kiaušiniiais. Nuo liepos 7 iki 14 dienos kiekvieną rytą 8 valandą jauni narsūs vyrukai varo per miestą į areną šešis kovos jaučius. Kiekvieną vakarą - bulių kautynės ir visuotinė Fiesta, nuo folkloro iki fejerverkų.

"Fiesta del la Rosa de Azafran"

Katalonietiškos dešros šventei tūkstančiai Butifarro gyventojų ant atviros ugnies kepa dešras. Daugybėje krautuvėlių galima nusipirkti dešrelių ir patiems jas išsičirškinti medžio anglių lauže. Be to, vyksta "Xirimies, diminis i caps grossos" eitynės - fleitininkai lydi įvairius stuobrius ir velnius, klajojančius po miestą. Pirmiausia jais džiaugiasi vaikai ir bando visaip provokuoti. Šventėse velnias visada yra tarsi savotiška religinio pamaldumo priešprieša. Taip pat jis simbolizuoja kovą prieš valdžią.

"El Toro Jubilo"

Apie 23 valandą į Plaza Mayor aikštėje įrengtą areną atvedamas jautis ir pririšamas prie stulpo. Prie ragų pritvirtinami du geležiniai strypai su sunkiais fakelais, padarytais iš šiaudų, smalos, sieros ir žibalo. Fakelai uždegami. Tada burtais išrenkamas žmogus, turįs prisiartinti prie jauči, nukirsti virvę ir šitaip išlaisvinti gyvulį. Tai gana pavojinga akimirka. Tačiau drąsiausieji leidžiasi jaučio gainiojami po visą aikštę. Vieninteliai apšvietimo šaltiniai būna penkios ugnys, skirtos penkių šventųjų - šių vietų globėjų - atminimui. Kai jos užgęsta, ritualas baigiamas. Vėliau jautis užmušamas.

Anglija

Baidyklų festivalis

Kasmet Anglijos Varėjaus kaimelyje vyksta kaliausių festivalis. Šventės dienomis vietos gyventojai tiesiog ištirpsta 25 tūkstančių (o kartais ir didesnėje) turistų, kurie suplūsta iš įvairių senosios Anglijos kampelių, minioje. Tuomet nedidelėse gyvenvietės gatvėse, kiemuose, dykvietėse ir artimiausiuose laukuose apsigyvena iki 200 egzempliorių įvairiausio dydžio ir spalvų baidyklų bei kaliausių. Šis festivalis - pagrindinė ir vienintelė vietos išžymybė, atnešanti kukliam kaimeliui gūdžioje Anglijos provincijoje pasaulinę šlovę. Tiesa, neseniai ilgaamžę tradiciją teko sulaužyti dėl visą Europą išgąsdinusios gyvulių snukio ir nagų ligos.

Fawkeso diena

Fawkeso dieną (lapkričio 5-ąją) žymimos 1605m. sąmokslas susprogdinti parlamento rūmus metinės. Vaikai padaro Fawkeso iškamšų, atsistoja gatvėse ir šaukia: "Įmeskite jam skatikų", vildamiesi prisikalėdoti monetų į šalia padėtą skrybėlę ar dėžutę. Vakare iškamšos sukraunamos į krūvą ir užkuriami didžiuliai laužai, leidžiami fejerverkai.

Belgija

Belgijoje rengiama daug švenčių, festivalių, parodų ir eitynių. Nesuklysimė pasakę, kad Europoje nėra nė vienos tautos, turinčios tiek daug spalvingų, nepakartojamų švenčių. Kasmet šalyje vyksta apie 200 vietinių švenčių. Kiekvieniame mieste galima rasti muziejų, kuriame pasakojama apie tik šiam miestui būdingas šventes, atspindima krašto istorija ir papročiai. "Krevečių" šventė

Labai įspūdinga ir sutraukianti daugybę žiūrovų ir dalyvių "krevečių" šventė. Tai kasmetinis festivalis, kuris vyksta daugelyje Šiaurės jūros pakrančių miestų. Karnavalo dalyviai, pasipuošę kaukėmis, aukština jūrą, maitinančią pakrančių gyventojus ir žvejus. Šios šventės metu garbinami mylintys jūrą ir savo darbą vyrai bei jų moterys - ištikimos ir laukiančios sugrįžtančiųjų iš jūros. Karnavale skamba juokas ir dainos, esti daug triukšmo ir atrakcionų. Valonai rengia karnavalus su dainomis ir šokiais.

Karnavalas Alburge, kur parado prieky žygiavo ir šauniai šventė miesto vargetos, taip pat spalvingosios Arubos šventės, nuostabus Tenerifės moterų šokis, šventė, surengta laive. Malta garsėja karnavalinėm platformomis, pirotechnika. „Žavi ir tai, kad yra karnavalų entuziastai-fanai, kurie važiuoja į visas mėgstamas šventes. Beje, yra paskaičiuota, jog pasaulyje kasdien vyksta po 2-3 šventes, ir tik 2-3 dienos metuose, kada nėra jokios šventės”,- stebisi Lietuvos atstovas.

Yra teorija sakanti, kad žmonių visuomenė vystosi „spirale“. Ji turi apeiti aplik visą ratą, kad pakiltų į naują, aukštesnį išsivystymo lygį. Ko gero ši teorija teisinga, bent jau Zarasų miesto aplinkkelio statybos atveju. Kol zarasiečiai aplikkeliu suka ratą, pažvekkime ar toli jie nuėjo, ar spiralės vingis kyla aukštyn į naują suvokimą.

Helovinas

Į Lietuvą vis dažniau pūsteli modernūs europietiški ar amerikietiški vėjai. Vieniems tai suteikia džiaugsmo ir pelno, kitiems kelia pasipiktinimą. Viena nesiliaujančių diskusijų sritis – šventės: reikia mums užjūrių tradicijų, ar ne? Spręsti Jums. Šįsyk pristatome vaiduokliška baugų, paslaptinę, pašėlusį Heloviną, švenčiamą daugelyje Vakarų šalių ir sparčiai populiarėjantį mūsų šalyje. Stebint papuoštas parduotuvių vitrinas, akivaizdu – „vaiduokliška“ infekcija darganotą rudenį užsikrėtė ir lietuviai.

Šv. Valentino diena

Australai, ispanai, anglai ir prancūzai Valentino dieną švenčia vienodai - savo slaptiesiems mylimiesiems siunčia atvirukus, o sutuoktiniams ir mylimiesiems - dar ir dovanų. Amerikiečiai atvirukus siunčia visiems, ką myli - sutuoktiniams, draugams, draugėms, sūnums ir dukterims. Vokiečiai, belgai ir austrai nesiunčia anoniminių atvirukų, tačiau savo sutuoktiniams ir mylimiesiems dovanoja gėlių ir saldumynų. Japonijoje priimta dovanoti šokoladą. Švedai ir italai Valentino dienos iš viso nešvenčia. Vidurio Europoje ši šventė pradėta minėti tik po Antrojo Pasaulinio karo. Lietuvoje - prieš šešerius metus. Nuo pat Romos imperijos ar dar senesnių laikų vasario 14-oji buvo romantikų šventė. Istorikų nuomone, iš pradžių šventė pagonys. Per ją buvo garbinamas vaisingumo dievas Faunas ir moterų bei vedybinio gyvenimo globėja Junona. Ankstyvieji misionieriai šią šventę įtraukė į krikščioniškąjį kalendorių, tik iki šiol neaišku, kurį šventąjį krikščionys buvo linkę minėti vasario 14-ąją. Valentinai buvo mažiausiai du šventieji ir keletas kankinių. Istorikų nuomone, tai tikriausiai buvo kunigas, kuriam 269 ar 290 metais vasario 14 dieną buvo nukirsta galva.

Pasakojama, kad jis išgydė aklą Asterijaus dukterį. Sujaudintas Asterijus iš pagonybės perėjo į krikščionybę. Romos imperatorius Klaudijus labai supyko ant Valentino ir įmetė jį į kalėjimą. Ten jį visokiais būdais kankino ir galiausiai jam buvo nukirsta galva. Valentinas drąsiai atlaikė visus kankinimus ir net rašė laiškus kitiems kankinamiems krikščionims, drąsino juos ištverti ir neatsisakyti savo tikėjimo. Tie paguodos laišukai buvo vadinami valentiniais (valentines). O bausmės išvakarėse Valentinas savo išgydytai mergaitei (ją buvo pamilęs) nusiuntė laiškėlį, kuriame buvo pasirašyta: "Nuo tavo Valentino". Pasak antros legendos, Romoje pagonybės laikais gyvenęs šv. Valentinas labai mylėjęs vaikus. Dovanodavęs jiems skanėstų, gėlių. Valentinas atsisakė garbinti senuosius romėnų dievus, už tai buvo surakintas ir įmestas į kalėjimą. Vaikai, ilgėdamiesi savo mokytojo ir bičiulio, rašydavo ir kaišiodavo jam pro grotas laiškėlius. Iš čia ir atsirado tradicija tą dieną keistis atvirukais.

Trečioji legenda byloja, kad vienuolis Valentinas į kalėjimą buvo įmestas už tai, kad, nepaisydamas imperatoriaus draudimo, slapta alyvų giraitėje, Meilės klonyje, kur ant marmuro plokštės stovėjo sidabrinis kryželis su puokšte erškėtrožių, tuokė įsimylėjėlius. Pasak kitos istorijos, šv. Valentinas slapta tuokdavo kariuomenėje tarnaujančius jaunuolius, nors imperatorius Klaudijus tai griežtai draudė, nes, jo nuomone, vedybos ir meilė jiems būtų trukdžiusios būti žiauriams. Valentinas buvo nuteistas myriop, tačiau laukdamas bausmės jis įsimylėjo kalėjimo prižiūrėtojo dukrą ir parašė jai laišką. Legenda sako, kad tai įvyko būtent vasario 14 dieną. Nors šv. Valentinas gyveno ir mirė Italijoje, Romoje, bet Valentino diena su visais jai būdingais įsimylėjusiųjų papročiais labiau paplito angliškai kalbančiose šalyse.

Pirmasis pagarsėjęs "Valentino" laiškas, kuris dabar yra Britų muziejuje Londone, buvo parašytas 1477 metų vasario mėnesį. Šv. Valentinas yra laikomas įsimylėjusiųjų globėju. Buvo tikima, kad tą dieną paukščiai renkasi sau porą. Laikai ir papročiai pasikeitė, tačiau visuotinis romantikos troškimas šv. Valentino dieną pasireiškia su visa jo pirmaprade jėga. Nuo seno tikima, kad pirmasis viengungis, kurį šv. Valentino dieną sutiks netekėjusi moteris, taps jos "Valentinu". Todėl merginos įsigudrindavo šį rytą sutikti būtent savo pasirinktąjį. XIX a. mergina sutiktajam deklamuodavo specialų eiliuotą posmą. Paviliotasis turėdavo Velykų rytą padovanoti jai pirštines, kurios laikytos nekaltybės simboliu. XVIII amžiuje pirštines išrinktajai dovanodavo tas, kuris norėdavo pasipiršti. Yra paplitę įvairiausių būdų, kaip šv. Valentino dieną rinktis mylimuosius. Tai gali būti paprastas žaidimas, o gali baigtis ir vedybomis. Pagal tradiciją, atkeliavusią iš XIX amžiaus, vienodas skaičius vyrų ir moterų į indą sumeta lapelius su užrašytu savo išrinktojo "Valentino" vardu, o paskui tuos lapelius traukia. Dabar šv. Valentino dieną visame pasaulyje laikraščių puslapiai mirga paslaptینگais įsimylėjėlių rašteliais, pašto dėžutės pilnos šv. Valentino atvirukų su gėlytėmis ir paukšteliais - vaisingumo ir romantikos

simboliais. Tą dieną dažniausiai dovanojamos rožės ir šokoladai. Nors... Anglijos metraštininkas S. Pepypsas rašo, kad Jorko hercogas savo poniai šv. Valentino dieną dovanojo papuošalų už 800 svarų sterlingų (mūsų laikais tai būtų maždaug 47 tūkst. svarų sterlingų). Kai kuriose Anglijos vietose gerbėjai dovanas padėdavo ant slenksčio, pasibelsdavo ir pabėgdavo. Toks paslaptینگumas išlikęs ir iki šių dienų. Kadaise šv. Valentino atviruko siuntimas reiškė piršimąsi. O ir šiais laikais toks atvirukas reiškia šį tą daugiau negu tik flirtą, taigi gal ir nevertėtų užmiršti, kad šv. Valentino diena-puiki proga pasipiršti. Paprotys siuntinėti šią dieną atvirukus išpopuliarėjo XVIII amžiuje, nors siųsti juos anonimiškai pradėta tik XX amžiuje. "Christie" aukcionas pardavinėja senus Valentino dienos atvirukus. Seniausias pagamintas maždaug 1790 metais. Tai ant juodo popieriaus priklijuotas sudėtingas balto popieriaus karpinys - pora su širdimis rankose. Vėliau šis "meilės paprotys" buvo sukomercintas - mažai jau kas imdavosi ir imasi atviruką daryti savo rankomis. Ne taip romantiškai nusiteikę tą dieną būdavo atstumtieji meilėje. Jie siųsdavo menkaverčius atvirukus, pagamintus iš prasto ir pigaus popieriaus. Jiems buvo skiriami užgaulūs ir įžeidžiantys posmai. Valentino atvirukai taip paplito, kad pašto tarnyboms prireikė samdytis advokatus, kad iš įsiutusių tėvų išreikalautų sumokėti pašto išlaidas už atvirukus, kuriuos gaudavo jų dukterys. Mat maždaug iki 1840 metų išlaidas turėdavo padengti gavėjas. Labai iškilmingai šv. Valentino diena švenčiama Venecijoje. Ten jaunuoliai plaukioja gėlių pynėm papuoštom gondolom ir dainuoja serenadas. Valčių karnavalai vyksta ir Neapolyje. "Tau linkėjimus siunčia tavo Valentinas", "Būk mano Valentinu", - tokie ir panašūs žodžiai kiekvieną vasario 14-ąją pasiekia milijonus adresatų visame pasaulyje. Ir jei nors ant vieno atviruko per šią romantiškiausią metų šventę ir Tu kam nors užrašei panašius žodžius, gali džiaugtis - Tavo širdelė tikrai netuščia.

DARBO OBJEKTAS

Miesto šventinė įranga ir apipavidalinimas SAULĖS ŠVENTĖ .

Dvi scenos – didesnė ir mažesnė (10-12m)

Šventės vartai (pakyla, mažoji šventės architektūra)

Šventės logotipas,

šventės plakatai,

bukletas,

skrajutė,

suvenyrai,

vėliavos,
apdovanojimai,
reklama ant miesto transporto ir t.t

Scenos- aliumininė konstrukcija, medinis pagrindas, tentinis stogas ir plastiko apdaila.

Vartai- aliumininė konstrukcija, spalvota plastiko apdaila. Pagrindą su laipteliais, trosais laiko įtempta lanką (vaivorykštę).

DARBO UŽDAVINIAI

1. Suformuluoti koncepciją, pagrįstą filosofiniais, istoriniais, menotyriniais, socialiniais aspektais;
2. Rinkti ir analizuoti medžiagą iš įvairių informacinių šaltinių apie saulės ypatumus.
3. Remiantis prototipų analize ir pavyzdžiais konkretizuoti kūrybinio darbo stilistiką, konstrukcinius, koloristinius ir kt. sprendimus;
4. Suformuluoti kūrybinio darbo apimtį ir suformuoti konkrečių sudėtinių dalių projektinius sprendimus;
5. Projektavimas ir šventės koncepcijos konstravimas.

DARBO TIKSLAS

Parengti ir pagrįsti Šiaulių miesto šventinės įrangos ir apipavidalinimo projektus, eksploatuojant aktualiausius dizaino kūrinių kriterijus: estetiką, funkcionalumą, vieningą stilių, vizualinę logiką, ansamblišumą, naudingumą, etc.

Taip pat iškeliami uždaviniai, numatytiems tikslams įvykdyti:

- Magistro darbo problemos koncepcija;
- Prototipų analizė;
- Projektavimas;
- Maketavimas;

DARBO HIPOTEZĖ

Tikėtina, kad vieningas estetiškas šventės stilius reprezentuos miesto šventę.

Naudojant vieningą kompozicinę kalbą, Šiaulių miesto šventė įgaus ženklinę – simbolinę reprezentacijos prasmę.

METODIKA

Kaip aš įvykdau savo darbą?

Mano darbo priemonės,- eskizų bloknotas ir kompiuteris projektavimui ir įvairios maketinės medžiagos maketavimui,- įvairaus storio maketinis kartonas bei plastikai, mediniai tašeliai ir pan. Projektuodamas naudojuosi programomis CorelDRAW , AutoCAD, 3dMAX, bei AdobePhotoshop . Teorinei daliai ruošti bei prototipų analizei naudojama naujausia informacija iš interneto. Taip pat pagrindinę žinių bazę sudaro literatūra apie Šiaulių miesto istoriją, Lietuvoje vykstančias tautines šventes ir įvairius renginius

Darbo bazė atrodo labai siaura, lyg ir apribota kompiuterio, bet pagrindinis darbas yra idėja, tas darbas vyksta galvoje. Siekiu ne įgyvendinti visus suprojektuotus objektus mieste, o tik siūlau jų projektus. Nurodomos formos, dydžiai, medžiagos, sistema lieka tik rekomenduotina. Tačiau viskas yra ištirta ir patikrinta, kad atitiktų poreikius.

TEORINIAI PAGRINDAI (KONCEPCIJA)

Žmogus per savo gyvavimo periodą komunikuoja su jį supančia aplinka ir priima ją kaip savaime suprantamą reiškinį. Egzistuoja begalė dalykų, kurių negalime keisti, nors ir labai to norėtume, tačiau greta jų yra ir savirealizacijos niša. Bėgimas nuo to, kas svetima ir nepriimtina veikia kaip akstinas naujų patyrimų ieškojimams ir žinoma kūrybai. Kiekvienas žvelgiame į objektus per savo subjektyvią prizmę ir norime matyti tai, kas sukelia pasitenkinimą, džiaugsmą. Tokios aplinkos formavimas yra aktualus, tačiau nelengvas uždavinys.

Kiekviename meno kūrinyje, net pačiame mažiausiame, viską lemia koncepcija.
(J. W. GOETHE) (Burneika Juozas. (2002). Forma kompozicija dizainas. Vilnius.)

Surenkamų konstrukcijų laikinoji architektūra įgalina formuoti sezonišką ir kompleksinę pramogų ir poilsio erdvę.

Bionikos formos organiškai integruoja pramogų kompleksą į natūralią aplinką.

Beveik visais atvejais siekiant tokio tikslo greta technologinių procesų svarbi estetikos ir grožio samprata. Kiekvienas tobulai sukurtas objektas yra funkcionalus ir gražus.

Atliekant magistro darbą buvo atsižvelgiama į keletą labai svarbių dalykų:

- Estetiškumas, meniškumas

- Konstrukcija, medžiagiškumas, technologiškumas
- Funkcionalumas, sezoniškumas
- Konceptuali formos plastika, tekstilinės architektūros specifika
- Gamtos bioninių formų ištekliai, bioninė architektūra

Gera apgalvojus ir apsisprendus dėl darbo objekto specifikos, buvo pravartu ir naudinga pasidomėti ir panagrinėti šias sritis:

- Estetikos ir meno filosofijos idėjos
- Pragmatizmas, jo atstovų mintys ir teorijos
- Estetiniai konstravimo principai
- Bionika, jos formos, harmonizavimo principai
- Funkcionalizmas, minimalizmas, konstruktyvizmas, instrumentalizmas

Skirtingos estetikos ir meno filosofijos tradicijos, meno formos padeda geriau ir įvairiapusiškiau suvokti tų pačių pamatinių harmonijos, grožio, meno idėjų esmę. [12, 15]

Kuriant bet kokią objektą, kuris turės tiesioginį arba netiesioginį sąlytį su žmogumi, reikia labai atsakingai pasirinkti išraiškos priemones jo įgyvendinimui. Teigiamus arba neigiamus su objektu kontaktuojančių žmonių jausmus sužadina ne tik funkcionalumas, bet ir vizualinis išraiškingumas.

Per grožį juslinis žmogus žengia formos ir mąstymo link, per grožį dvasinis žmogus gražinamas į materiją ir vėl atsiduria jauslių pasaulyje. Atrodo, iš to seka, kad tarp materijos ir formos, tarp pasyvumo ir aktyvumo turėtų būti tam tikra pusiausvyros būseną ir kad grožis šią būseną mumyse sukelia. [14, 32]

Be jokio tikslo, be jokios laukiamos naudos – grožis skleidžiasi kaip savotiška saviskirtis ir kvėpuoja saviraiško džiaugsmu. [2, 20]

Estetiškumo kategorija daug platesnė nei grožio sąvoka, kadangi ji apima harmonijos, didingumo, tragiškumo, ironijos ir daugelį kitų kategorijų. Estetiškumas yra tai, kas dar turi įgauti menišką formą, o meniškumas – jau įprastintas meno kūrinys estetiškumas.

Estetiškai reikšmingų reiškinių sfera apima tris skirtingos paskirties objektų grupes:

- 1) natūralios gamtos objektus, gyvuojančius nepriklausomai nuo žmogaus,
- 2) utilitarinės paskirties daiktus, kuriuos sukuria žmogus savo poreikiams tenkinti,
- 3) specialiai sukurtus objektus (dažniausiai meno kūrinius), kurie turi didžiausios estetiškos vertės.

Meno kūrinuose estetiškumas įgauna koncentruotą meniškumo pavidalą. [12, 23]

Pasaulinio garso anglų meno teoretiko Herberto Reado nuomone, menas ir estetišės vertybės XX a. intelektualui tampa vieninteliu patikimu dvasingumo prieglobsčiu. Didėjančią meno įtaką žmogaus dvasiniams poreikiams Readas kaip ir Malraux, Ortega y Gassetas, Dufrennea's, laiko kone vienintele atsvara destruktivoms amžiaus tensencijoms. Menas jo koncepcijoje išsyla kaip svarbiausia žmogaus ir visuomenės santykių harmonizavimo priemonė, padedanti mąstančiai asmenybei surasti kontaktą su būtimi. [12, 639]

Magistro darbe projektuojamų objektų grožis daugiau siejasi su funkcija, konstrukcija ir objekto vieta, kurioje jis turi atsirasti. Iš gamtos yra semiamasi įvairių idėjų, stebint ją yra atrandamos naujos teorijos, skatinamas kūrybingumas.

Gvildendamas meno ištakų problemą, Readas jau pirmykščiame žmoguje išvelgia pirminio kūrybinio impulso pasireiškimą. Kūrybinis pradas toks galingas, kad neišvengiamai griaua bet kokius žmogaus kūrybiškumo varžymus. Todėl visai nesvarbu, kokiomis sąlygomis kuria menininkas. Šiuo atžvilgiu „netgi kalėjimas gali tapti geriausia tirono dovana menininkui“. Žmogaus kūrybiškumą Readas sieja su jo prigimtyje slypinčiu „formos instinktu“. [12, 642] Menas kai ką pateikia. Jis kai ką išreiškia. Jis yra komunikatyvus. Tuo jis skiriasi nuo tik malonaus žaidimo, „kurio niekas daugiau nedomina, kaip tik padaryti, kad laikas nepastebimai prabėgtų“ (Kantas). [14, 31]

Tikroji meno prigimtis, Reado įsitikinimu, raiškiausiai atsiskleidžia ne vaizduojamosios, o taikomosios dailės kūriniuose, kuriuose mes tiesiog susiduriame su autentiška meninių formų kalba. [12, 642]

Kaip tobula turinio ir išraiškos (medžiagos) vienovė, meno kūrinys yra gražus. Tomas Akviniėtis sako: „gražu yra tai, kas pamačius patinka“. Anot Kanto, estetiiniame sprendime, kuriuo aš ką nors apibūdinu kaip gražų, svarbu ne tik tai, „kad aš suvokiu objektą ir spendžiu apie jį, jausdamas malonumą“, bet ir šio malonumo visuotinis pobūdis; išgyvendamas meno kūrinį, aš žinau: iš tikrųjų kiekvienas turėtų laikyti šį kūrinį gražiu. Meno kūrinio grožis yra visuotinai reikšmingas. [14, 31]

Anot Reado, kultūra gali reikšti daug įvairių dalykų, tačiau kultūros nebūtų be meno. Šiuolaikinę technokratinę civilizaciją Readas traktuoja kaip natūralios pilnakraujės kultūros bei meno antipodą, nuolatos pabrėžia destruktivų techninio progreso, visuotinio socialinio bei psichologinio susvetimėjimo, racionalistinės pasaulėžiūros poveikį menui. Ideali kultūra turėtų suteikti žmogui maksimumą visuomenėje įmanomos saviraiškos laisvės ir minimumą apribojimų bei prievartos. Didžiausias jos priešas, -masinė kultūra arba kolektyvinis protas. Menininkas siekia maksimalios saviraiškos, todėl jo siekimas realizuoti savyje slypinčias kūrybines potencijas

neišvengiamai veda į konfliktą su technokratinėje visuomenėje vyraujančiomis vertybėmis. [12, 643]

Meną Readas traktuoja kaip sugebėjimą „materializuoti giliausius žmogaus psichikos lygmenis“, kaip kryptingą formų modeliavimą, kaip atkaklią kovą su neklusnia materija. [12, 643]

Tokias sąvokas kaip reikšmė, vertybė, tiesa pragmatizmas supranta tik kaip pritaikomumą ir naudingumą, jas vertina tik jų praktinės funkcijos bei patikrinamumo požiūriu. (Pragmatizmas iš esmės atmeta bet kokią metafiziką).

Jei tam tikra idėja tam tikru metu yra teisinga ir galioja, tai nereiškia, kad ji kitu metu arba kitoje vietoje lygiai taip galiojo arba galios. [15, 116]

Tikrovė, taip pat visos žinios, kurias žmogus įgijo apie save, be perstojo kinta (šiuo požiūriu jaučiama Darvino įtaka). [15, 116]

K.-O. Apelio požiūriu, pragmatizmas yra trečia filosofijos srovė (šalia marksizmo ir egzistencinės filosofijos), kurioje faktiškai suderinama teorija ir praktika. Remdamasis tokiu mąstymu bei kalbėjimu, kuris yra moksliškai paaiškintas bei remiasi eksperimentais patikrintu patyrimu, pragmatizmas mėgina pateikti atsakymus į konkrečios gyvenimo praktikos klausimus.

Williamo James'o (1842-1910) pragmatizmui buvo būdingas subjektyvizmas. Įsitikinimai, kuriais grindžiamas bet koks pažinimas ir bet kokia veikla, neturi bendro tiesos kriterijaus; jie yra subjekto praktinių interesų išraiška.

Įsitikinimų tikrumas matuojamas tuo, ar jie individui tikrai yra gyvi, t.y. ar jie iš tikrųjų formuoja jo gyvenimą, ar jų iš tikrųjų neįmanoma išsižadėti, ar jie jam iš tikrųjų reikšmingi.

Tiesos kriterijus yra praktinis patvirtinimas – galima nauda, t.y. tai, kiek individas pajėgia realizuoti jį tenkinančią laikyseną tikrovės atžvilgiu.

Todėl, pvz., „Dievo hipotezė“ yra teisinga, jei ji daro teigiamą įtaką individo gyvenamam gyvenimui.

Kadangi žmonių interesai ir gyvenimo sąlygos skirtingos, daugybė „tiesų“ egzistuoja pagrečiui. Gyvenimo sąlygos nuolat keičiasi, todėl ir požiūris į tiesą turi kisti.

Johnas Dewey (1859-1952) atkakliai mėgino įdiegti pragmatizmą pedagogikoje ir politikoje. Pažinimo teorijoje jis atstovavo instrumentalizmui ir teigė, kad pažinimas jokių būdu nėra pasyvus; pažinimas – tai veikla.

Pažinimas yra sėkmingos veiklos įrankis. Jis padeda suvaldyti situacijas ir išspręsti praktines problemas. Mąstymą ir pažinimą galima paaiškinti tuo, kaip jie funkcionuoja tam tikrame veiksmų kontekste. [13, 173]

Reikalingų sričių pažinimas yra būtinas darant kompleksinio projektavimo darbus, visa su tuo susijusi informacija susisteminama ir svarbiausi dalykai panaudojami ieškojimų ir projektavimo etapuose.

Dewey pateikia reišmingų pasiūlymų pedagogikos reformai ir pats juos išbando savo įkurtoje „eksperimentinėje mokykloje“. Iš mokymo proceso objekto mokinys turi virsti mokymosi proceso subjektu. Mokomoji medžiaga neturi būti užduodama mokiniui, o turi būti tiesiog keliamos problemos, kurias bandoma spręsti klasėje. [13, 173]

Projektuojant bet koki daiktą yra atsižvelgiama į konkrečią jo paskirtį ir iš jos „išplaukiančius“ techninius, funkcinus ir estetinius reikalavimus. Mano darbe buvo taikomos rusų inžinierinės mokyklos ir Bauhauzo idėjos ir principai. Tas labai padėjo suvokti kai kuriuos dėsningumus ir pritaikius juos sukurti harmoningus, funkcionalius ir išraiškingus objektus.

Jau XX amžiaus pradžioje žinomi rusų inžinierinės mokyklos atstovai V. Šuchovas (1853 - 1936), M. Kirpičiovas (1879 - 1955) ir kiti bendradarbiai (P. Strachovas, V. Engelmejeris, A. Sidorovas) diegė ir taikė estetinius konstravimo principus projektuodami naujus inžinierinius įrenginius bei pramonės gaminius. Jų sukurtų projektų konstrukcijos pasižymėjo estetiniu išraiškingumu, eksploatavimo patogumu, funkcionalumu. Jie savo darbuose teigė, kad mašinos grožis yra racionalus jos suprojektavimas. Taip pat kėlė mintį, kad konstruktoriaus kūrybą galima lyginti su dailininko kūryba, tik konstruktoriaus veikla technikoje, skirtingai negu dailininko veikla, yra ne laisva kūryba, bet kūryba, pavaldi technikos, technologijos bei gamtos dėsniams, duodanti tokius rezultatus, kokiais vadovaujasi konstruktorius konstruodamas mašinas ar įrenginius. [9, 10] „Bauhauzo“ mokymo programos idėja – išugdyti harmoningą asmenybę – vėliau įgavo platų pripažinimą. Didelės galimybės ir platus kvalifikacijų spektras suteikia kūrėjui neribotas kūrybines galimybes ir didelį potencialą. Bandymas sugretinti meną, mokslą ir techniką įgalina formuoti harmoniją ne tik kūrėjo dvasiniame pasaulyje, bet ir konkrečių darbų rezultatuose.

„Bauzauzo“ įkūrėjai savo uždaviniu laikė išauklėti tokius specialistus, kurių dvasinės, meninės ir kūrybinės galios sudarytų visumą, kurie derintų dailininko ir inžinieriaus savybes, o kūryboje racionaliai taikytų menui ir technikai būdingus metodus. Taigi derindama meno ir technikos sferas, „Bauzauzo“ mokykla siūlė likviduoti meno, mokslo ir technikos atotrūkį.

„Bauhauzui“ kuriantis ir vėlesnėje jo veikloje, priklausomai nuo mokyklos vadovų pažiūrų, vyravo viena iš dviejų specialistų rengimo tendencijų: vieni orientavosi į sustiprintą meninį rengimą, kiti daugiau dėmesio skyrė stipresniam moksliniam rengimui. Pirmai pažiūrai atstovavo Valteris Gropijus (1883 - 1969), antrai – Hanas Mejeris (1889 - 1954). [9, 11]

Vystantis mokslui ir technikai, buvo tobulinama ir „Bauhauzo“ mokymo sistema, į kurią didelį metodinį ir praktinį indėlį įnešė šios mokyklos vadovas Hanas Mejeris. Jis pirmasis aiškiai suprato,

kokią reikšmę turi specialiosios mokslo ir technikos žinios rengiant dailininkus konstruktorius. Mejeris (Meyer) Hanes (1889 - 1954). Šveicarijos architektas. Funkcionalistas, 1928 – 1930 m. vadovavo „Bauhauzui“. Buvo artimas Le Korbiuzje kūrybai. Suprojektavo Tautų sąjungos rūmus Ženevoje. Paskelbė architektūros teorijos straipsnių.

H. Mejeris savo darbuose davė racionalių pasiūlymų ir pavyzdžių, kaip kompleksškai jungti meno, mokslo ir technikos žinias į pramoninę dailę. [9, 12]

H. Mejeris, suprasdamas mokslo pažangos reikšmę techninei estetikai, teigė, kad būsimiems dailininkams konstruktoriams reikia specifinio teorinio parengimo, orientuojančio jaunuosius specialistus pagal naujus gamybos reikalavimus. Jis laikė, kad, norint suprasti gamybinę esmę, reikia išstudijuoti visus jos etapus. [9, 13]

Bauhauzo propaguotos teorijos kartais apibendrintai vadinamos funkcionalizmu; pagrindinis jo principas yra toks: jei kas nors suprojektuota taip, kad gerai atitinka savo paskirtį, grožiui galima leisti pačiam savimi pasirūpinti. Be abejonės, tokiam įsitikinime yra daug tiesos. Toks požiūris kūrybiniame procese padeda atsikratyti nereikalingų detalių, kurios dažnai nepateisindamos funkcijos tiesiog gadina bendrą vaizdą. [4, 560]

Kuriant realų, įgyvendinamą projektą neužtenka vien estetinių, meninių žinių, nes formą ir galutinį rezultatą stipriai įtakoja tokie veiksniai kaip funkcija, konstrukcija, medžiagos ir technologijos. Šios žinios yra sisteminamos ir eina greta per visą kūrybos laikotarpį.

Daiktų bei gaminių ir jų elementų funkcija ir forma esti viso daikto ar formos faktoriai. Formos faktoriai gali būti objektyvūs ir subjektyvūs.

Objektyvūs faktoriai, turintys įtakos formai:

1. Funkcinė paskirtis,
2. Konstrukcija,
3. Gamyba, medžiaga,
4. Gamybos ekonomija,
5. Transportavimas,
6. Išvaizda ir kt.

Ir viso daikto turinys, ir jo forma priklauso nuo subjektyvios kūrėjo asmenybės. Jo idėjų ir sprendimų realizavimas išreiškia visų faktorių suvokimą ir įdiegimą į gaminio projektavimą, jo gamybą, egzistavimą (eksploatavimą) ir šių faktorių įtaką formai. Įtaką formai turi ir nacionalinis charakteris. [9, 22]

Kūrybos esmė. „Viskas kuriama ir konstruojama žmonėms“. Šis teiginys pagrįstai gali būti taikomas kūryboje, gali būti architektų, inžinierių bei dailininkų projektuotojų profesinis lozungas.

Konstruktoriai, kurdami gaminius, nuolat turi mąstyti apie žmogų, nes būtent jie naudosis tais gaminiais. [9, 29]

Kiekviena konstrukcija turi būti patikima – stipri.

Vienas akademikas P. Kapica yra išsireiškęs, kad gamta yra geriausias inžinierius konstruktorius ir žmogui yra iš ko pasimokyti. [9, 102]

Žmogus per savo egzistavimo istoriją stebėjo gamtą ir sėmėsi patirties iš jos, panaudodamas tai savo poreikiams.

Konceptualioji magistro darbo objekto esmė yra bioninių formų bei harmonizavimo principų taikymas norint sukurti funkcionalų technologiskai ir vizualiai išspreštą produktą.

Bionika [gr. bio – gyvenantis, bio (elektro) nika] – mokslas, tiriantis organizmų struktūrą, jų gyvybinės veiklos principų panaudojimo technikos reikalams požiūrį.

Tai mokslo šakos kryptis, nagrinėjanti gyvosios gamtos konstrukcijas, jų veikimo principus, technologinius procesus ir formas bei jų taikomas galimybes technikoje, pramonėje, architektūroje, mene ir kt. (Techninės estetikos pradmenys, 100-101).

Bionika yra labai perspektyvus mėginimas suartinti vis labiau tolstančius mokslininkus su inžinieriais praktikais. [1, 5]

Kiekvienas gamtos tvarinys aiškiausiai byloja apie funkcijos, formos ir aplinkos tarpusavio principų universalumą, integraciją ir dalių bei visumos pavaldumą, t.y. vienybės formavimą. Gamtinės formos teikia daug konstrukcinių, funkcinių ir estetinių sprendimų – novatoriškų ir drauge labai senų. Juk nuo pat savo egzistavimo pradžios žmonija nuolat sekė gyvąją gamtą, kurios formų įvairovė buvo ir tebėra neišsenkantis vaizduotės šaltinis. Todėl šiuolaikinė technika, architektūra skolinasi iš gyvosios gamtos formų kūrimo principus bei būdus, susiklosčiusius per milijonus metų trukusią evoliuciją. [5, 4]

Imantis kompozicijos darbo, reikia žinoti būdingiausius gyvosios gamtos dėsningumus:

1. Gyvoji gamta taip organizuoja savo formas, kad jos dėl ypatingų konstrukcinių savybių įgytų optimalų atsparumą apkrovoms (tai įvairiausios plėvelės, voratinkliai, oro pripildyti narveliai ir t.t.).
2. Gyvajai gamtai būdingi transformacijos dėsningumai, tiek konstrukciniai, tiek ekologiniai, susiję su temperatūros, drėgmės, insoliacijos režimo reguliavimu, pvz., lapų augimas ant stiebo: lapai išsidėsto spirale, kad kiekvienas iš jų gautų reikiamą saulės šilumos ir energijos kiekį.
3. Jai būdingas informatyvumas, t.y. specifinė biologinių sistemų savybė daugintis pasikartojant ir tuo pat metu reguliuoti didėjančią formų įvairovę, jų dinamišką pusiausvyrą, harmoniją, pastovų savo paskirties vykdymą vystymosi procese.

4. Pati sudėtingiausia, visa apimanti yra reguliuojanti save gyvosios gamtos sistema. Ji mažiausiai žmogaus išnagrinėta, nors yra nepalyginti tobulesnė už architektūros sistemą.

Tai tik kertiniai sudėtingo gyvosios gamtos sistemos susidarymo dėsniai. Pradedantiems šias studijas svarbu įsisąmoninti, kad šį gyvosios gamtos funkcinės sistemos susidarymo vidinį procesą atspindi įvairiausios jos struktūros, įgyjančios juvelyriškai išbaigtas formas. Būtent į tai ir turi būti atkreiptas didžiausias dėmesys. Formų grožis, išbaigtumas, jų susidarymo nuoseklumas plečia architektų sampratą ir apie pačius harmonijos dėsnius, teikia reikšmingų estetinių harmonizavimo priemonių. Gyvosios gamtos pavyzdžiai, jų formų įvairovė praturtina suvokiamais vaizdais, prilygstančiais amžino grožio gamtos vaizdams. Tai ypač reikšminga, pradedant kūrybinį kelią. [5, 5]

Taip pat yra remiamasi ir pagrindiniais mokslo išnagrinėtais gyvosios gamtos principais:

1. VIENODŲ ELEMENTŲ PASIKARTOJIMO PRINCIPAS

Vystydamiesi gyvieji organizmai susidaro iš atskirų pasikartojančios formos elementų : tai leidžia jiems, taupiai naudojant energiją, laiką, medžiagas, tiksliai vykdyti genetinę programą. Be to, elementų pasikartojimas ir tarp jų atsirandančios jungtys sukuria įdomius derinius, suvokiamus kaip objektyvius harmonijos dėsnius.

Gamtoje yra daugybė pavyzdžių, pasižyminčių pačiais ekonomiškiausiais jungimosi būdais, eikvojant minimalų medžiagų kiekį, pvz., bičių koriai, gyvūnų šarvai, daugialąsčiai, dumbliai ir t.t.

Šį principą dažnai taiko ir architektai, kurdami įvairius objektus iš plokščių, tūrinių ar sferinių elementų, taikydami standartą ir surenkamumą.

2. DIFERENCIACIJOS PRINCIPAS

Tai visuotinis vystymosi principas gamtoje, pasireiškiantis laipsnišku formos lengvėjimu bei jos struktūros smulkėjimu nuo centro arba centrinės ašies į pakraščius. Formos diferenciacija gyvojoje gamtoje atitinka tiek mechaninių jėgų veikimą, tiek ir fiziologinius poreikius (pavyzdžiui, medis su šakomis, lapo gyslelių struktūra ir t.t.).

Diferenciacijos principas gali būti sėkmingai taikomas, sprendžiant rajoninio planavimo klausimus, nustatant optimalų ryšių tarp atskirų funkcinių sistemų variantą, ir kitose architektūrinio projektavimo srityse.

3. VYSTYMOSI PAGAL SPIRALĘ PRINCIPAS

Tai laipsniškas vieno elemento formos perėjimas į kito elemento formą ir naujų formų susidarymas sujungimo dalyse, pavyzdžiui: perėjimas iš medžio šaknų į kamieną, iš kamieno į šakas, iš šakų į lapus ir t.t. Naujų formų susidarymas leidžia išvengti staigių įtempimo šuolių jungties mazguose. Šis gamtos principas naudotas labai seniai ir aiškiausiai įkūnytas graikų orderių tektonikoje.

Spiralė gyvojoje gamtoje nebūna tolygi. Tarpai tarp atskirų vijų tolydžio didėja iš centro, tarpusavyje sudarydami aukso pjūvio santykį. Pvz., lapai apie stiebą išsidėsto spirale taip, kad nei vienas lapas neatsiduria tiksliai po kitu: jie laisvai pasiskirsto erdvėje, mažiausiai trukdo vieni kitiems, nedengia vienas kito šešėliais ir t.t., maksimaliai išnaudodami saulės energiją. Spiralės principas, labiausiai paplitęs gyvojoje gamtoje, randa atgarsį ir šiuolaikinėje architektūroje. Pagal šį principą bandoma projektuoti net gyvenamuosius namus.

4. KONUSO PRINCIPAS

Gyvojoje gamtoje egzistuoja augimo (vystymosi) konusas ir jam priešingas pastovumo konusas. Augimo, arba dinaminis, konusas – tai vystymosi iš vieno taško į erdvę dėsningumas; jo pavyzdžiu gali būti medžiai, įvairiausios kriauklės ir panašiai. Pastovumo konusas – tai patvarių, konuso pavidalo formų susidarymas priklausomai nuo vėjo apkrovų ar kitų traukos jėgų poveikio, pvz., medžių kamienai, augalų stiebai ir t.t. Šis gamtos principas taip pat atsispindi architektūroje. Juo vadovaujantis, projektuojami ir statomi televizijos, vandentiekio bokštai bei kiti statiniai. [5, 6]

Analizuojant gyvosios gamtos pavyzdžius, įkūnijančius bet kurį paminėtą dėsningumą ar principą, susipažįstama su atitinkamomis jų formų harmonizavimo priemonėmis. Jos iš esmės nesiskiria nuo tų priemonių, kurios taikomos, kuriant bet kurį architektūrinį objektą.

Gyvajai gamtai charakteringas formų lengvumas, grakštumas, darnumas, permatomumas, dinamiškumas. Tos pačios sąvokos naudojamos ir architektūrinėms formoms vertinti. Simetriškumas-asimetriškumas, proporcingumas, ritmiškumas, tektoniškumas yra architektūrinės kompozicijos formų harmonizavimo ir meninio jų vertinimo priemonės.

Nuodugni tokių gyvosios gamtos dėsningumų ir principų analizė suteikia naudingų žinių ir padeda pritaikyti jas praktikoje. Magistro darbo procese buvo pasitelkiamos originalios bioninės formos, jų kompozicijos ir įvairios harmonizavimo priemonės. Kultūra ir įvairios tendencijos diktuoja kryptis, kuriomis juda naujai kuriama produkcija, menai, tačiau gamta dovanoja neišsenkamus idėjų išteklius, adaptuojasi ir išlieka kūrėjo įkvėpimo šaltinis.

KŪRYBINIO DARBO ANALIZĖ

“Žinoma, dizaineriai gali būti iškilūs menininkai, tačiau tikroji jų funkcija ir užduotis – tarnauti.” (Gadameris H.- G., 1997, psl. 53) Dizainas paprastai ir apibūdinamas kaip kūrybinė veikla, kurios tikslas yra daiktinės aplinkos harmoningas formavimas, kiek galima maksimaliau tenkinantis materialinius ir dvasinius žmonių poreikius. Vadinasi, nuo meną apibrėžiančios estetiškumo sąvokos dizainą skiria praktinė funkcija. Kokiu santykiu projekte dominuos jo estetiniai ir funkciniai momentai, priklauso nuo projektuojamo objekto paskirties ir kūrėjo individualios sampratos. Analizuojant Lietuvos ir Vakarų Europos reprezentacinės atributikos –

spaudinių analogus, galima teigti, kad daugumoje pavyzdžių didžiausias dėmesys skiriamas kultūriniam paveldui; tradicinių švenčių ir festivalių reprezentacijai, gausiai pateikiant informaciją per fotonuotraukas ir laikantis tradicinės leidinio erdvės konstravimo manieros. Todėl savo kūrybinio projekto sprendimuose, stengiausi išvengti dokumentalumo, stereotipinio informacijos išdėstymo. Pagrindinis įkvėpėjas mano spaudiniams buvo S. Kuzmos skulptūra. Siekiant norimo rezultato, nuotraukose galima aptikti tapybinių niuansų, neišbaigtumo, intrigos momentų; gausiai naudojami faktūriniai (augaliniai) elementai. Tai yra interpretacinės pastangos savitomis kompozicinėmis priemonėmis perteikti tai, kas suvokiama kaip kultūrinis ir istorinis paveldas ir pasiekė mus kaip tradicija. Toks interpretacinis pateikimas pasipriešina tradicinei poligrafinių spaudinių formai, suteikia vaizdinei informacijai poetinių įvaizdžių ir savitų meninių formų. Projekte stengiausi panaudoti kuo įvairesnių faktūrų, nes jos suteikia kompozicijai gyvumo, jų savybės tiesiogiai atspindi kūrybinį procesą, individualų braižą. Faktūrai didelis dėmesys skiriamas modernistinėje dailėje (kubizmas, siurrealizmas, abstraktusis ekspresionizmas) ir itin vertintas dailininko gebėjimas valdyti plastinės formos ypatybes. Analizuojant įvairių miestų reprezentacinius spaudinius teko pastebėti, kad didžiausias dėmesys koncentruojamas į fotonuotraukas. Be abejo, vizualinė informacija yra pati įtaigiausia ir lengviausias suprantama interesantui, ypač – jeigu pateikiama su tekstiniu pasakojimu. Siekiant išvengti spalvų ir natūralių tekstūrų įvairovės ir gausumo, šio aktyvaus kompozicinio elemento – faktūros - dažniausiai atsisakau. Šiauliuose didelis dėmesys skiriamas aplinkosaugai, apželdinimo intensyvumui. Šis faktas turėjo įtakos kuriant projekto kompozicijas, todėl juose galima įžiūrėti gėlių ir vijokių ir kt. fragmentų. Miesto, kuris pilnas netikėtumų savo žmonėms ir visada maloniai laukiantis svečių ir sugrįžtančių ieškojusių laimės svetur.

Kitas mano magistrinio darbo objektas yra miesto šventinė įranga ir apipavidalinimas. Projektuojant šventinę įrangą buvo siekiama kad objektai harmoningai įsiliėtų į natūralią aplinką ir darniai apjungtų, mažąją architektūrą, relaksacines zonas ir kt. Pramogų kompleksas (scena) turi išskirtinę stilistiką ir charakterį, kurį suformuoti padėjo konceptualios bioninės formos, šiuolaikinės technologijos ir lengvos struktūrinės metalo konstrukcijos.

Lauko scena yra skirta rengti įvairiems renginiams. Scenos priekinę dalį dengia plastišką formą įgavusi speciali PVCH danga, suformuodama įdomią erdvę ir stogą virš scenos. Tentas yra įtempiamas ant priekinėje dalyje sukonstruoto metalinio lanko, panaudojant plieno lynus. Virš įėjimo iš metalinių konstrukcijų suformuotas lankas specialių mazgų pagalba leidžia ištempti tentinę medžiagą. Šonuose įmontuoti ekranai.

Priekinė scenos statinio dalis yra surenkama iš metalinio karkaso, ant kurio tvirtinama metalo skarda ir PVC danga. Tokiu būdu yra sukonstruojama scenos pakyla. Ant scenos pakylas yra

tvirtinamos ferminės konstrukcijos apšvietimo tvirtinimui. Virš pakyls priekinėje dalyje yra surenkamas iš metalo profilių sukonstruotas lankas. Lankas yra pasviręs į priekį, todėl suteikia statiniui dinamiškumą. Pakyls gale yra tvirtinamas mažesnis lankas. Tarp abiejų lankų specialių mazgų pagalba yra ištempama PVCF medžiaga, kuri įgauna plastišką formą ir suformuoja scenos erdvę. Už scenos yra tvirtinami iš metalo profilių sukonstruoti stiebai, kurie yra naudojami plieno lynų įtempimui. Nuo ferminių konstrukcijų nuleisti lynai laiko pasvirusį priekinį lanką, kuris reikalingas PVCH dangos įtempimui.

Visos konstrukcijos, nuo kurių yra tempiami lynai – ažuvinės, todėl statiniui suteikia lengvumo įspūdį.

Manau kad nemaža šventės intriga bus ir „šventės vartai“ jie atlikti toje pačioje kompozicinėje manieroje, gali tarnauti kaip šventės akcentas (puošybinis elementas) tačiau gali tarnauti ir kaip funkcinis, vartai pro kuriuos patenkama į šventę vartų dydis: vaivorykštės plotis 5,4m, pakilos plotis 5,2m, aukštis 3m

Kiekvienais metais gimtadieniui yra „skolintos“ scenos. Mano projekte pateiktos visiškai naujo kompozicinio sprendimo dvi scenos : didelė scena : plotis 12m ir iš šonų ekranai po 4m ~ 20m, aukštis 5,7m, gylis 8,5m

kita scena apie 2m mažesnė. Formos plastiškos , dangaus skliautai.

Tekstilinė architektūra – plytos alternatyva

Ši naujos ir modernios architektūros rūšis smarkiai progresuoja ir tampa nevienadiene konkurente tradicinei architektūrai. Tekstilinės architektūros pritaikymo galimybės yra beribės: ji naudojama apsaugai nuo tiesioginių saulės spindulių, moderniam pastatų apipavidalinimui, pastogėms virš įėjimų į patalpas ir pėsčiųjų takelių, stadionų stogams bei laikinoms pastogėms renginių metu. Šios konstrukcijos yra lengvai išardomos, o tai daro šią architektūros rūšį dar pranašesne ir praktiškesne. Tekstilei architektūrai naudojama speciali medžiaga – tai garantija, jog pastatas gyvuos 20 – 40 metų. Pati šių statinių technologija yra gan sudėtinga. Tekstilinėje architektūroje taikomos medžiagos siūlėms lituoti naudojamos specialios aukšto dažnio litavimo mašinos. Naudojant tokias medžiagas įvairios paskirties pastatams ar plotams uždengti gali būti naudojama sunkiai įsideganti medžiaga. Jiems nereikia nei stoglangių, nei langų, nes stogo dangos gali būti gaminamos iš šviesai laidžios medžiagos. Tokius statinius galima sumontuoti beveik bet kur ir pakankamai greitai, o prireikus galima perkelti į kitą vietą. Lyginant su pavyzdžiui tradiciniais skarda dengtais angarais, tekstiliniai yra perpus pigesni. Jau vien šis faktorius daro šią architektūros formą patrauklia ir ekonominiu požiūriu.

Tekstilinės architektūros privalumai

Universalumas. Šios architektūros objektai – tai prekybos centrų prieigos, autobusų stovėjimo aikštelės, degalinės, lauko kavinės, baseinai, ledo maniežai, futbolo aikštės, teniso kortai, scenos, įvairių pastatų apipavidalinimas ir reklama. Tai mobilūs ir stacionarūs statiniai, galintys Lietuvoje stovėti ir žiemą.

Ilgamžiškumas. Statiniai laiko 25-40 metų. Naudojamos medžiagos: stiklo audinys, polivinilchloridas (PVCH), PVDF, PTFE. Jos nesitepa, praleidžia šviesą, atsparios ugniai, įvairioms oro sąlygoms. Statinių lengvumas. Membraninius stogus, kupolus, lyninius tinklinius stogus nesunku sumontuoti.

Tekstilinė architektūra – tai statiniai, kuriuose visos apkrovos – tik tempimas. Įtempti statiniai labiausiai tinkami tada, kai dizaineris nori panaudoti minimalų medžiagų kiekį arba, kaip dažniausiai būna, dėl estetiškesnio statinio vaizdo. Konstrukcijos vaizdas, kur kiekviena dalis panaudota su maksimaliu efektyvumu, gali sukelti susižavėjimą ir susijaudinimą, pavyzdžiui: kabantis tiltas, deltaplanas, jachtos takelažas.

Trys pagrindinės tekstilinės architektūros rūšys:

Tekstiliniai stogai ir kupolai. Tai plonos lanksčios membranos, išlaikančios formą dėl tempimo ir apsaugančios nuo saulės ir lietaus.

Lyniniai – tinkliniai stogai. Šiuo atveju įtemptas lyninis tinklas laiko atskirų elementų dangą (organinio stiklo lakštą, medines plokštes ir kt.), kuri apsaugo nuo saulės ir lietaus.

Pneumatiniai stogai. Šiuo atveju medžiaga laikoma vidiniu oro slėgimu.

Tekstilinė architektūra – tai pakankamai naujas reiškinys Lietuvoje, nors ir visas pasaulis ne taip seniai mėgaujasi šiais architektūriniais sprendimais. Ji atsirado beveik prieš 100 metų, tačiau išpopuliarėjo tik prieš 30 metų. Tai naujos kartos architektūra – alternatyva plytai. Panaudoti tekstilinės architektūros principus galima bet kur, pavyzdžiui, priderinus ją prie neišvaizdaus kvadratinio plytinio namo galima išgauti gražų, šiuolaikišką dizainą atitinkantį pastatą. Savo nestandartine išvaizda šie statiniai patraukia daugybės žmonių dėmesį.

Medžiagos rūšys

Tekstilinei architektūrai naudojama speciali PVCH medžiaga, padengta apsauginiu akriliniu sluoksniu. Taip pat yra naudojama speciali PVDF medžiaga. Ji dengta specialiu apsauginiu teflono sluoksniu, pastarasis ne tik apsaugo nuo atmosferos poveikių, bet ir suteikia blizgesį, dėl kurio

architektūra įgauna įspūdingą vaizdą ir tarnauja iki 20 metų. Labai dideliems projektams naudojama PTFE medžiaga, kuri tarnauja iki 40 metų.

Karkaso rūšys

Tekstilinės architektūros karkasas ir stiebai gali būti kelių rūšių:

Plieninis karkasas – karkasas suvirinamas iš plieninių vamzdžių arba kitų plieninių profilių.

Gelžbetoniniai stiebai – išlietos iš betono kolonos su plieniniais laikikliais.

Medinis karkasas – karkasas arba stiebai padaryti iš medžio ir tarpusavyje sujungti metaliniais mazgais.

Tekstilinės architektūros stiliai

Tekstilinė architektūra yra trijų stilių:

Kūginė architektūra.

Membraninė architektūra.

Karkasinė architektūra.

Kūginė architektūra – turi išlenkto arba įlenkto kūgio formą, stiebas arba plieniniai lynai išeina iš viršūnės.

Membraninė architektūra – stiebai arba plieniniai lynai išeina ne iš centro, o iš kampų.

Karkasinė architektūra – tentas tvirtinamas ne kampais, o visu perimetru tiesiogiai prie karkaso.

Tokios technologijos leidžia sukurti harmoningą, lengvomis ir grakščiomis formomis pasižymintį pramogų kompleksą, įgaunantį išskirtinumo ir ekspresijos, kurią pabrėžia neslepiamos ažūrinės metalo konstrukcijos.

SIŪLYMAI

Paruoštas projektas yra conceptualus ir naujas Šiaulių miestui. Jis galėtų būti pilnai įgyvendintas tuščiose rekreacinėse erdvėse. Įgyvendinus projektą būtų suformuota pramogų, erdvė. Mąstant apie ateitį, prie scenų galėtų atsirasti komplekso tęstinumas, įvedant naujas funkcines zonas, kurios harmoningai jungtųsi į visumą ir ją papildytų. Tokios erdvės, kuriose žmonės galėtų užsiimti skirtinga veikla, poilsiu, pramogomis, pritrauktų daug lankytojų. Galėtų pasitarnauti ir įvairiems renginiams, šventėms, koncertams organizuoti. Šalia scenos galėtų atsirasti originalūs reklaminiai ir informaciniai objektai, manau labai gerai isikomponuotu ir mano siūlomi vartai. Tokių originalių sprendimų Šiaulių miestui labai trūksta, todėl jie galėtų pagyvinti ir pajvairinti dabartinę miesto funkcinę ir estetinę terpę.

Dabartinės pramogų erdvės, pastatų eksterjerai ir interjerai labai supanašėjo, tapo monotoniški, kieti ir nuobodūs. Naujos netikėtos formos, modernios medžiagos, suteikia lengvumo, grakštumo ir originalumo.

Taip pat sezoninės kompleksinės konstrukcijos gali būti panaudojamos ir kitose miesto vietose, parkuose, arba užmiestyje organizuojamuose renginiuose, šventėse ir kt.

IŠVADOS

Visas darbas buvo atliekamas labai nuosekliai ir sklandžiai pagal susidarytą planą. Pradėta buvo nuo problemos ir koncepcijos suformulavimo. Vėliau atlikta kruopšti prototipų analizė, kuri suteikė daug naudingų žinių ir padėjo jas pritaikyti savo magistro darbe. Vėliau sekė projektavimo etapas, reikalaujantis kruopštumo, kantrybės ir tikslų skaičiavimų.

Apibendrinant Lietuvoje švenčiamas šventes, reikia pažymėti, kad pastaruoju metu situacija keičiasi iš esmės. Miestai formuoja savo veidą, tai atspindi švenčiamos miesto šventės (miesto gimtadienis)

Lietuvos miestų savivaldybių atstovai šiuo metu skiria tam nemažai dėmesio (kaip pavyzdį galima pateikti Šiaulių Miesto įvaizdžio kūrimo komisijos įsteigimą).

Įvaizdžio formavimas yra sudėtingas procesas, kurį lemia daugelis objektyvių ir subjektyvių priežasčių. Objektyviai šią sritį įtakoja miesto savivaldybių, viešųjų įstaigų skiriamas dėmesys ir lėšos. Subjektyvusis įvaizdžio formavimo aspektas yra kūrėjų vieningos koncepcijos nebuvimas, nesugebėjimas dirbti komandinio darbo.

Vienas iš įvaizdžio formavimo proceso sudėtinių dalių yra sėkmingas miesto reprezentavimas. Spaudiniai pagal visuomeninius kriterijus, informatyvumą, funkcionalumą lemiančius veiksnius, turi atspindėti vartotojo, intereso interesus.

Projektuojami plakatai ir visi kiti spaudiniai įgavo reprezentacinę – estetinę, negu reprezentacinę – informacinę prasmę, nes dėmesys daugiau koncentruojamas į vieningą estetinių simbolinių kodų paiešką, kurie profesionaliai pateiktų Šiaulių miesto šventę spaudiniuose.

Paruošta šventinė įranga (šventinės scenos), tampa laisvalaikio praleidimo vieta. Tai didelės žmonių mases pritraukiantis objektas, kuris turi kelti teigiamas emocijas, maloniai nuteikti lankytojus. Kuriant miesto įvaizdį, miesto švenčių metu turėtų būti ruošiami ne tik grafinio dizaino objektai, bet ir šventinė įranga, kuri šventės metu atliktu ne tik savo funkcine paskirtį, bet tuo pačiu ir papuoštų miestą.

Žinoma gauti rezultatai gali būti atnaujinami, praplečiami ir papildomi. Yra didelė niša darbo tęstinumui, kuris tampa aktualus bėgant laikui, galvojant apie esamų objektų plėtrą ir modernizavimą. Šiauliuose gali atsirasti ir naujų objektų, dar labiau praplečiančių veiklos sričių spektrą natūralioje aplinkoje.

SIŪLIMAI, DISKUSIJA

Šiuo metu miestai, kaip ir verslo įmonės, konkuruoja rinkoje. Viena iš priemonių, kuri padeda pritraukti investicijas, turistus ir užtikrina vietos gyventojų gerbūvį - miestų marketingas. Šie teiginiai skambėjo Piarnu (Estija) vykusiame tarptautiniame seminare „Vietovės marketingas: Žmogus yra pagrindinis turtas, gyventojas - geriausias pardavėjas“, kuriame buvo pristatyta viena iš naujausių miestų vystimosi sričių - miestų pozicionavimas. Vienas iš seminaro pranešėjų, suomis, šiuo metu dirbantys su Helsinkio įvaizdžiu ir jo pozicionavimu, dr. Seppo Rainisto akcentavo, jog galvojant apie miesto ar šalies konkurencingumo didinimą visų pirma reikia labai griežtai pasirinkti tikslines publikas, su kuriomis bus bendraujama ir kurioms bus perduodama žinia apie miestą arba šalį. S. Rainisto teigimu, svarbiausios tikslinės publikas priklauso nuo miesto ar šalies siekių, tačiau pagrindinės turėtų būti šios: esamos ir pageidaujamos verslo įmonės, vietos gyventojai, norimi pritraukti gyventojai, talentingi žmonės ar specialistai, turistai, verslo turistai, verslo įmonių valdantieji organai ir pan. Vėliau reikia įvertinti esamą situaciją t.y. ne tik išsiskirti, kuo viena ar kita vietovė yra unikali ir patraukli šioms publikoms, bet ir atsiklausti vietos žmonių nuomonės apie savo vietovę ir jos išskirtinumą bei vystimosi perspektyvas. S. Rainistas pastebėjo, jog būtina įvertinti ir jūsų konkurentų t.y. kitų miestų, šalių ar vietovių veiksmus, prisistatymą rinkoje. Įvertinus esamą situaciją (pranešėjo teigimu, tiesiog būtina atlikti SWOT analizę ir, atsižvelgiant į rezultatus koreguoti miesto viziją bei misiją) ir numačius, ko yra siekiama (ilgalaikius tikslus), prasideda miesto pozicionavimo planavimas, kurio užduotis - pasiekti užsibrėžtus tikslus.

Seminare pranešimą skaitęs tarptautinės kompanijos Trout and Partners generalinis direktorius Baltijos šalyse Toomas Danneberg pažymėjo, jog daugelis tiek verslo kompanijų, tiek miestų ar net šalių, daro esminę klaidą - sukuria miesto logotipą ir šūkį, tačiau jo nepagrindžia, nepasitikrina tyrimais ir nemoka reklamuoti. Didžiausia klaida, sukurtas šūkis, kuris nieko apie miestą nepasako: pavyzdžiui Piarnu šūkis „Išbandyk tai pats“ galėtų tikti ir Kaunui ir Šiauliams ir Londonui t.y. jis nieko nepasako apie miesto išskirtinumą, unikalumą. Manau ta patį galima pasakyti ir apie Šiauliuose vykusias gimtadienio šventes kurios turėjo šūkius.

T. Danneberg teigimu, prieš kuriant miesto marketingo strategiją, būtina atsakyti į pagrindinius klausimus: dėl kokių priežasčių pats važiuočiau, pavyzdžiui, į Kauną; kodėl gyvenu Kaune?; kodėl investuoju Kaune, o ne Vilniuje? ir pan. Atsakius į šiuos klausimus (čia padėtų visuomenės nuomonės tyrimai), galima pozicionuoti savo miestą. Pavyzdžiui, pagrindinis šūkis galėtų būti - „Šiauliai – saulės miestas“, o jį „palaikantys“ šūkiai - „Šiauliai-Šiaurės Lietuvos sostinė“, „Šiauliai - universitetinis miestas“ ir pan. Iš pranešimų supratau kad mes labai giminingi su Suomijos miestu Vaasa. Seminare Vaasa miesto (Suomija) atstovė Minna Laatu savo miestą pristatė kaip „Labiausiai saulėtą Suomijos miestą“, tai geras šūkis, nukreiptas į vietovės pozicionavimą vietos rinkoje. Pagal statistiką, tai iš ties daugiausiai saulėtų dienų Suomijoje turintis miestas, kuris tikisi pritraukti daugiausiai vietos turistų. Ispanų ar italų turistų toks šūkis nepritrauktų, nes pas juos saulėtų dienų nepalyginimai daugiau, tačiau vietos turistui - tai be abejonės patrauklu. Todėl dar kartą yra patvirtinamas teiginys, jog planuojant miesto pozicionavimą, būtina aiškiai numatyti savo siekius, rinką, į kurią orientuojamasi ir atsižvelgti, į rinkos dalyvių poreikius.

Piarnu vykusiame seminare, visi pranešėjai akcentavo, jog geriausiai miestą reklamuoja vietos gyventojai. Juk atvažiavus į mažai pažįstamą miestą, bent jau viešbutyje pasiklausi, kur geriausias restoranas ar jaukiausia kavinė bei įdomiausios lankytinos vietos. Jeigu viešbučio darbuotoja ar gatvėje sutiktas žmogus nežino ką jums pasiūlyti, tai visi reklamai išleisti pinigai išmesti vėjui. Tad rengiant vietovės marketingo planus, būtina į juos įtraukti ir vietos gyventojus. Į išorę (už miesto ar šalies ribos) pateikiama informacija visų pirma turi būti pasiekiami vietos gyventojai: jie puikiai turi žinoti gyvenamos vietovės privalumus, jais tikėti (pvz.: džiaugtis, jog gyvena ne Vilniuje, o Kaune) ir apie juos pasakoti kitiems.

Seminaro pranešėjai akcentavo dar vieną vietovės pozicionavimo planavimo problemą: planai dažniausiai sudaromi vietos valdžios lygmenyje ir yra „nuleidžiami“ gyventojams. Labai svarbu, prieš planuojant miesto pristatymą ir sprendžiant, ko siekiama (daugiau investicijų, turistų, gyventojų ar pan.), atsiklausti vietos žmonių, kadangi gali atsitikti taip, jog, pavyzdžiui, mažo miestelio gyventojai patenkinti juos supančia ramybe ir visiškai nenori, jog vasarą juos užplūstų turistai, ar kad šalia jų namų prasidėtų fabrikų statybos. Todėl „nuleidus“ tokią miesto vystymosi strategiją, gyventojų reakcija bus itin neigiama ir atvykusį investuotoją pasitiks piketuojantys miestiečiai.

Taigi, rengiant miesto prisistatymo planus ir siekiant, jog jie būtų sėkmingi, būtina įvertinti daugybę faktorių ir įvertinti visų suinteresuotų asmenų bei organizacijų poreikius ir nuotaikas.

Jeigu jau esate parengę miesto ar vietovės pozicionavimo planą (jam pritaria tiek vietos bendruomenė, tiek politikai), jums iškyla klausimas, kokiais kanalais perduoti norimą žinią. Marketingo ir viešųjų ryšių specialistai pabrėžia, jog žiniasklaida yra svarbus, bet toli gražu ne pagrindinis žinios perdavimo būdas. Jūsų miesto prekės ženklas turi būti „pardavinėjamas“ labai selektyviai, atsižvelgiant, vėlgi, į jūsų tikslines auditorijas. Pavyzdžiui, jeigu tai yra vietos bendruomenė, ją galima pasiekti ne tik per vietos laikraštį ar televiziją (gal neskaito ir nežiūri), bet ir įvairių miesto renginių metu, informacinių leidinių, dalinamų miestiečiams, pagalba. Pavyzdžiui Vaasu miestas plačiai nuskambėjo surengęs 400 m. įkūrimo jubiliejų, kurį pagerbė ir Švedijos karaliai. Rezultatas: vietos gyventojai, linksmos šventės metu ne tik valgė rekordinio dydžio tortą, bet ir susipažino su savo istorija bei išskirtinumu, o Švedijos karaliaus vizitą plačiai nušvietė Švedijos spauda, tuo pačiu pranešdama ir apie Vaasu miesto unikalumą. Jeigu tai yra verslininkai, kuriuos norite prisitraukti į savo miestą, jūs turite ieškoti būdų, kaip juos pasiekti: verslo konferencijų ar parodų metu, tiesiogiai bendraujant ar pan. Ieškant efektyviausių būdų perduodant norimą žinią, lengviausias kelias juos rasti - bendrauti su nusistatytų publikų atstovais, įtraukiant juos į bendrą miesto marketingo planų rengimą ir jų įgyvendinimą. Rengiant miesto marketingo strategiją, neišvengiamai reikia paskirti atsakingus asmenis, suburti komandą ar net samdyti specialistus. Tai negali būti atsitiktiniai nekoordinuojami veiksmai, nes rezultatas bus menkas, o pinigų išleista daug. Jūsų visuomeniniai partneriai turi suprasti, jog teigiamas miesto įvaizdis atneš naudos ir jiems.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

- Aivanovas O. M. (1998). Saulės civilizacijos link. Kaunas.
- Ceramas K. (1962). Dievai, kapai ir mokslininkai. Vilnius.
- Dundulienė P. (1991). Lietuvos etnologija. Vilnius.
- Udo B. (1995). Simbolių žodynas. Vilnius.
- Etkendas M. (1976). Pasaulis kaip didelė simfonija. Vilnius.
- Galaunė P. (1988). Lietuvių liaudies menas. Vilnius.
- Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. (1985). Vilnius.
- Urbanavičius S. Marketingas: apie sudėtingus dalykus – paprastai. Vilnius, 1997. P. 28 – 44.
- Pažinimo džiaugsmas. Populiarioji enciklopedija. Mokslas ir visata. (1989). Vilnius.
- Senovės baltų simboliai. Senovės baltų kultūra. (1992). Vilnius.
- Tuskenytė A. Įvaizdis, kurį reikia paaiškinti? Prekės ženklas.// Vadovo pasaulis.-2003, Nr.7- 8 „Idėjų žodynas“, „Alma Littera“, 2001 m.
- J. Burneika „Forma, kompozicija, dizainas“, VDA, 2002 m
- Arno Anzenbacher. (1992). Filosofijos įvadas. Vilnius.
- Susanna Mastroberti, Markus Klaus Ruppert. (2001). Filosofijos žinynas. Vilnius.
- Džeimsas V. (1995). Pragmatizmas. Vilnius.
- Marcel Breuer (2003). Marcel Breuer design and architecture. Vokietija.
- Frank Lloyd Wright (1998). Die lebendige stadt. Vokietija.

Architecture and interiors. Chillout (2003). Berlynas.

„XX-ojo amžiaus architektūra“, - Taschen, Germany 2002m.

<http://lt.wikipedia.org>

<http://www.hot.ee/vladui/Jonines/rasa.htm>

www.banga.lt

<http://www.eunet.lt>

www.turizmas.lt

<http://www.mylek.lt>

<http://www.zemaitijosnp.lt>

http://www.kf.vu.lt/~albud/semiot/pask/herm_ego.html

<http://www.filosofija.vu.lt/tekstai/kantas.html#>

www.ik.ku.lt/lessons/konspekt/mokslidarb/moks_metodol.htm

<http://ausis.gf.vu.lt/mg/rek.html+spalva&hl>

www.delfi.lt

<http://www.astronomija.info>

ŽURNALAI:

„Nauja stayba“. 2006, Nr. 3.

„Nauja stayba“. 2007, Nr. 2.

„Centras“. 2006, Nr. 2.

„Centras“. 2007, Nr. 5.

„Centras“. 2006, Nr. 6.